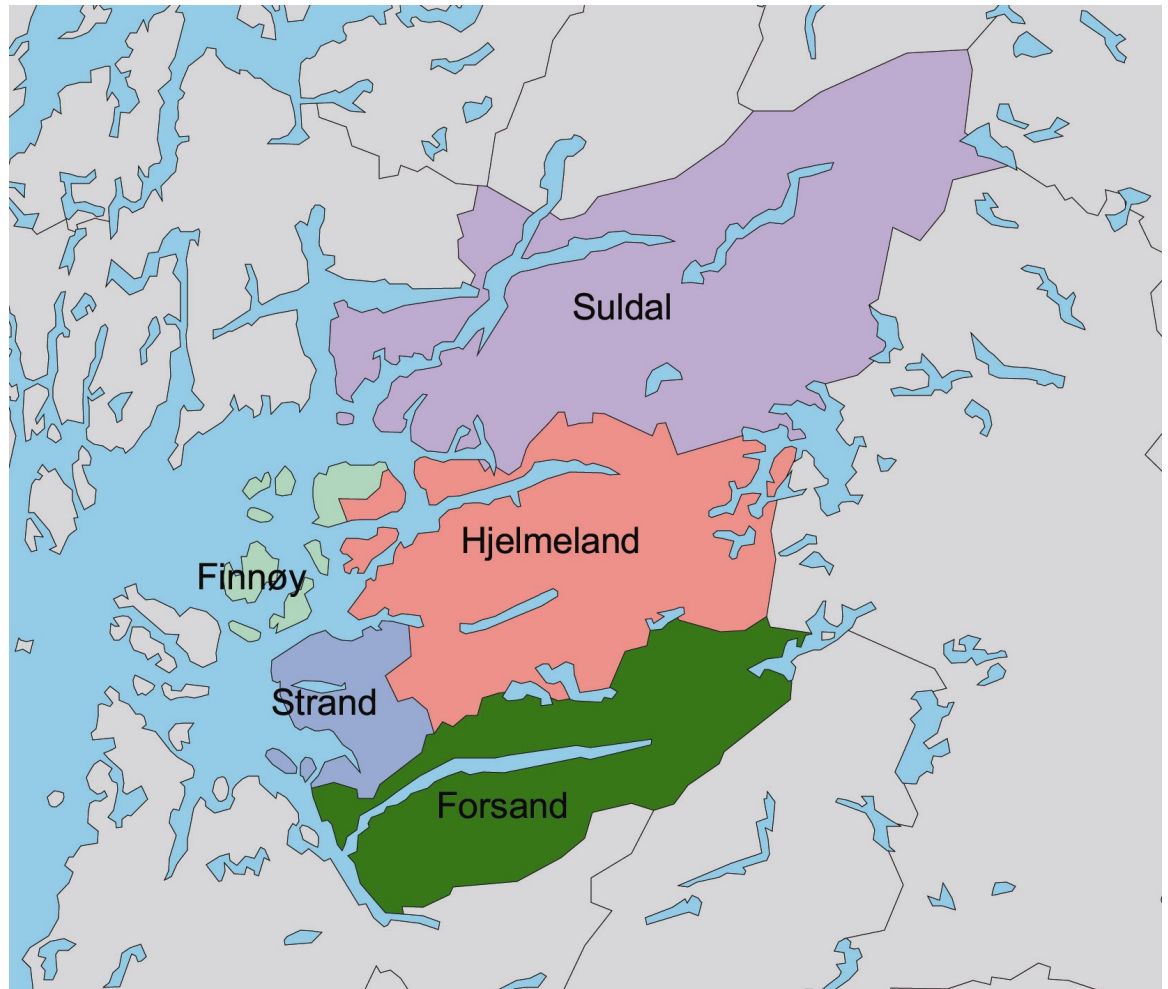
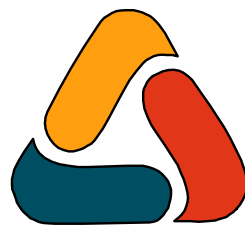

Næringsanalyse Ryfylke

Av
Knut Vareide

Telemarkforskning-Bø

Arbeidsrapport 24/2006

Forord

Denne rapporten er laget på oppdrag fra Ryfylke IKS. Hensikten med rapporten er å få fram en situasjonsanalyse som beskriver viktige og relevante utviklingstrekk for Ryfylke, som omfatter kommunene Suldal, Finnøy, Hjelmeland, Strand og Forsand.

Knut Vareide ved Telemarksforskning-Bø har gjennomført analysene og skrevet rapporten. Det er brukt data fra SSB og egne analyser med bruk av data over regnskap fra alle regnskapspliktige foretak i Norge.

Bø, 15. november 2006

Knut Vareide

Innhold:

➤	Sammendrag	5
➤	Befolkning	6
✓	<i>Befolkningsutvikling i Ryfylke.....</i>	<i>6</i>
✓	<i>Befolkningsutvikling i kommunene etter 1986.....</i>	<i>6</i>
✓	<i>Befolkningsutvikling i regionene</i>	<i>7</i>
✓	<i>Befolkningsendringer 2000-2006.....</i>	<i>7</i>
✓	<i>Kart med befolkningsendringer regioner.....</i>	<i>8</i>
➤	Pendling.....	9
✓	<i>Netto innpendling i kommunene i Ryfylke.....</i>	<i>9</i>
✓	<i>Pendling i ulike regioner</i>	<i>9</i>
✓	<i>Utpendling fra Ryfylke</i>	<i>10</i>
✓	<i>Innpendling til Ryfylke.....</i>	<i>10</i>
➤	Sysselsetting.....	11
✓	<i>Utviklingen i Ryfylke</i>	<i>11</i>
✓	<i>Regionene i landsdelen</i>	<i>11</i>
✓	<i>Sysselsettingsutvikling i de ulike næringene, prosent</i>	<i>12</i>
✓	<i>Sysselsettingsutvikling, antall ansatte, i ulike næringer.....</i>	<i>12</i>
✓	<i>Sysselsettingsvekst i kommunene.....</i>	<i>13</i>
✓	<i>Privat sysselsetting i kommunene</i>	<i>13</i>
✓	<i>Kart med endring i sysselsetting regioner</i>	<i>14</i>
➤	Næringsstruktur	15
✓	<i>Næringsstruktur sammenliknet med Norge.....</i>	<i>15</i>
✓	<i>Endringer i næringsstruktur</i>	<i>15</i>
➤	SkatteFUNN	16
✓	<i>SkatteFUNN i kommunene.....</i>	<i>16</i>
➤	Nyetableringer	17
✓	<i>Etableringer i Ryfylke og andre regioner.....</i>	<i>17</i>
✓	<i>Nyetableringer kommunevis</i>	<i>18</i>
✓	<i>Faktisk og forventet etableringsfrekvens</i>	<i>18</i>
✓	<i>Kart over etableringsfrekvens i regionene.....</i>	<i>19</i>
➤	Vekst	20
✓	<i>Andel vekstforetak i Ryfylke.....</i>	<i>20</i>
✓	<i>Andel vekstforetak i forhold til andre regioner.....</i>	<i>20</i>

✓	Andel vekstforetak i kommunene i Ryfylke	21
✓	Andel vekstforetak kommunene i Rogaland.....	21
✓	Kart - vekst i regioner i Norge	22
➤	Lønnsomhet.....	23
✓	Lønnsomhet i Ryfylke sammenliknet med fylket og landsgjennomsnitt.....	23
✓	Lønnsomhet i Ryfylke og andre regioner	23
✓	Lønnsomhet kommunevis	24
✓	Lønnsomhet i kommunene i Rogaland	24
✓	Kart lønnsomhet i regioner i Norge.....	25
➤	Næringslivsindeksen	26
✓	Næringslivsindeksen for Ryfylke.....	26
✓	Delindekser i Ryfylke.....	27
✓	Næringslivsindeks kommuner.....	27
✓	Kart næringslivsindeksen - regionene i Norge	28

➤ Sammendrag

Ryfylke er en region som har hatt en svak, men stabil befolkningsutvikling de siste årene. Kommunene nærmest Stavanger har hatt en økning i folketallet, mens de andre kommunene har hatt en nedgang. Innvandring fra utlandet har sørget for veksten i folketallet i de siste seks årene, ettersom det har vært netto utflytting fra Ryfylke til andre deler av Norge.

Ryfylke har et underskudd på arbeidsplasser, ettersom det er færre arbeidsplasser enn arbeidstakere i regionen. Mange pendler til Stavanger eller til Nordsjøen for å arbeide.

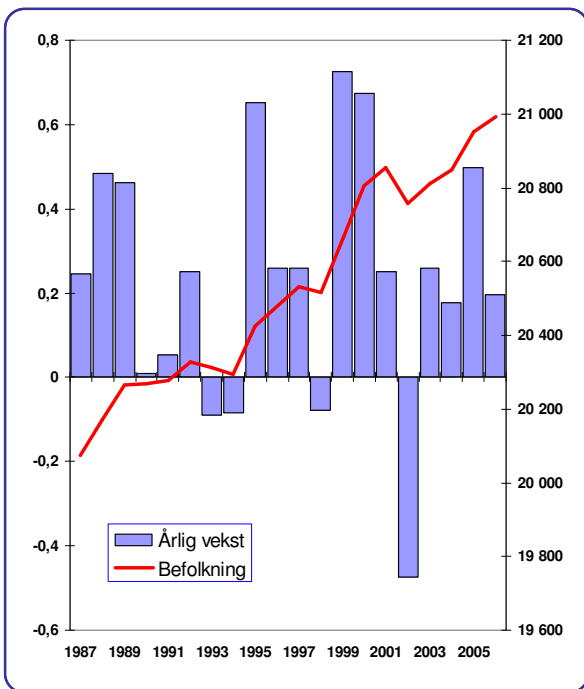
Det har vært en god vekst i antall arbeidsplasser i Ryfylke de siste årene, både i det private næringslivet og i det offentlige. Dette har skjedd til tross for at en stor andel sysselsettingen er i landbruket, og at antall sysselsatte i landbruket har vært synkende i Ryfylke og andre deler av landet. Det har imidlertid vært en høy vekst i de tjenesteytende næringene, som har mer enn veid opp for nedgangen i sysselsettingen i landbruk og industri.

Ryfylke har færre nyetableringer i forhold til antall bedrifter enn landsgjennomsnittet. Dette skyldes hovedsakelig næringsstrukturen i regionen. Det er relativt liten andel av bedriftene som er i tjenesteytende næringer, og stor andel i landbruk og industri. Når vi korrigerer for næringsstruktur og andre trekk ved regionen, synes etableringsaktiviteten å være over gjennomsnittet.

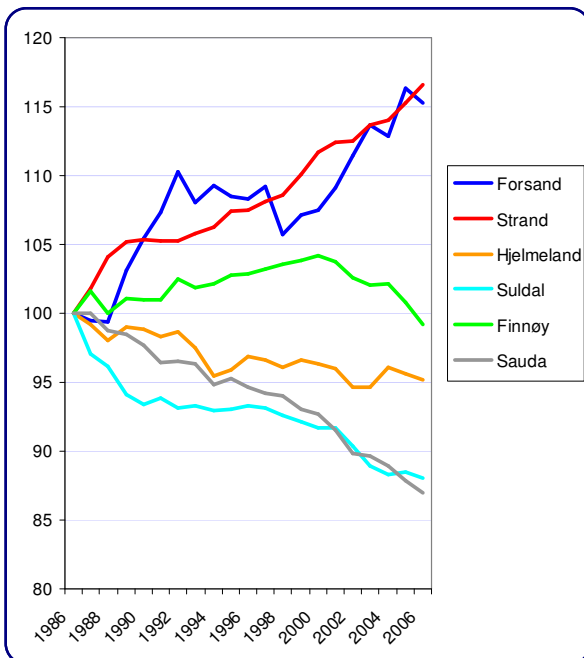
En stor andel av bedriftene i Ryfylke har hatt vekst i de siste årene. I de to siste årene har Ryfylke vært en av regionene i landet med høyest andel vekstforetak.

Ryfylke har også svært mange lønnsomme foretak. Andelen foretak med overskudd i Ryfylke var høyest av alle regionene i landet. Her har det skjedd en oppsiktsvekkende utvikling i regionen. I 2001 og 2002 var andelen lønnsomme foretak i Ryfylke under gjennomsnittet, men etter det har det skjedd en stor forbedring.

Til slutt i rapporten er det laget en næringslivsindeks, hvor næringsutviklingen i regioner og kommuner er målt ut fra fire kriterier: Nyetableringer, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse. Ryfylke er da rangert som den femte beste regionen i landet når det gjelder næringsutvikling. Dette skyldes først og fremst at det har vært så mange lønnsomme og vekstkraftige bedrifter i regionen de siste årene.

Figur 1: Utvikling av folketallet i Ryfylke. Data fra SSB.

Figur 2: Utvikling av folketall, indeksert slik at nivået 1986=100. Datakilde: SSB.

➤ Befolkning

✓ *Befolkningsutvikling i Ryfylke*

Befolkningen i Ryfylke har økt de siste 20 årene. Med unntak av fire år, har det vært befolkningsvekst hvert år.

Befolkningen i Ryfylke passerte 21 000 i løpet av første kvartal 2006. 1. januar 2006 var det 20 993 personer bosatt i regionen.

Befolkningen øker imidlertid ikke spesielt raskt. Befolkningsøkningen i 2005 var på 41 personer, tilsvarende 0,2 prosent. Samme år økte befolkningen i Norge med 0,7 prosent. Befolkningsøkningen i Ryfylke har dermed vært en del lavere enn i Norge.

✓ *Befolkningsutvikling i kommunene etter 1986*

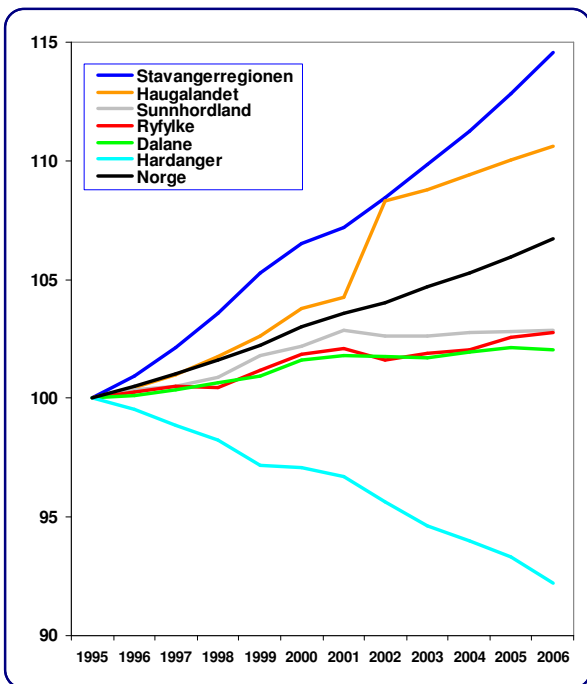
I diagrammet til venstre er befolkningsutviklingen i de forskjellige kommunene i Ryfylke indeksert, slik at befolkningen i 1986=100. På den måten kan en sammenlikne utviklingen i kommunene.

Forsand og Strand har hatt langt større befolkningsvekst enn de andre kommunene i Ryfylke. I disse kommunene har befolkningen økt med over 15 prosent de siste 20 årene.

Finnøy og Hjelmeland har hatt en liten nedgang.

I Suldal har folketallet sunket ganske mye, med nesten 12 prosent i perioden.

Utviklingen i Sauda er også tatt med, og her har folketallet sunket med over 13 prosent siden 1986.

Figur 3: Utvikling av folketall i regionene, indeksert slik at nivået 1995=100. Datakilde: SSB.

✓ **Befolkningsutvikling i regionene**

I diagrammet er befolkningsutviklingen vist for Ryfylke og naboregionene.

I Stavangerregionen og Haugalandet har befolkningen økt ganske raskt. I disse regionene øker befolkningen langt raskere enn i Norge.

Sunnhordland, Ryfylke og Dalane har en svak økning i befolkningen. Selv om det har vært en økning i befolkningen, er veksten langt lavere enn landsgjennomsnittet.

Hardangerregionen har sterk nedgang.

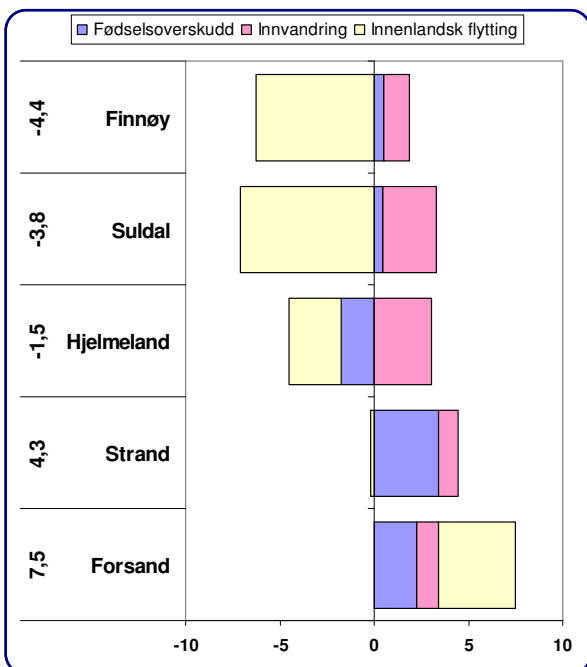
✓ **Befolkningsendringer 2000-2006**

I figur 4 er befolkningsendringene i kommunene i Ryfylke i perioden 1 jan 2000 til 1 jan 2006 splittet opp i fødselsoverskudd (fødte – døde), netto innvandring (fra utlandet) og netto innenlandsk flytting.

Regionen som helhet har et positivt fødselsoverskudd på 356 personer i perioden. Bare Hjelmeland har fødselsunderskudd.

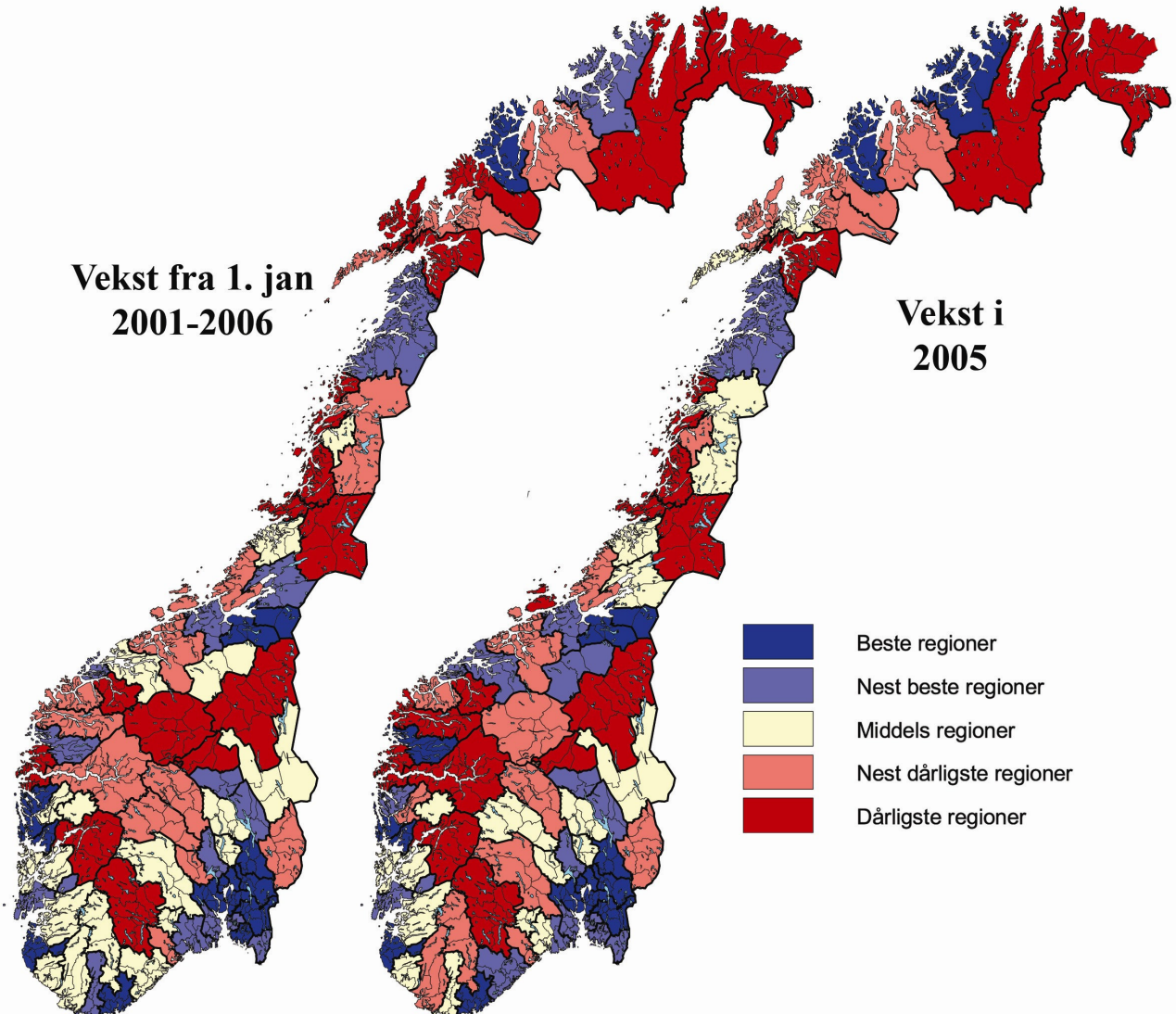
Det er en netto utflytting fra regionen til andre deler av landet på 519 personer i perioden. Det er bare Forsand som har positiv innenlandsk flyttebalanse.

Det innvandret 354 personer netto fra 2000 til 2006. Alle kommunene har fått netto tilvekst i folketallet gjennom innvandring i perioden. Uten innvandringen ville folketallet i regionen sunket.

Figur 4: Prosentvis endring av folketall i kommunene i Ryfylke fra 1 jan 2000 til 1 jan 2006, samlet endring er vist helt til venstre. Datakilde: SSB.

✓ **Kart med befolkningsendringer regioner**

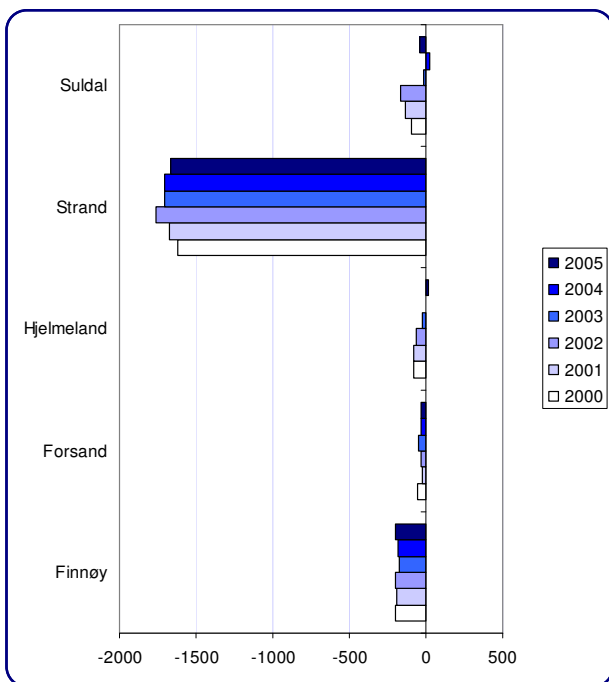

Befolkningsendringen i regionene i Norge er vist i kartene over. Til venstre vises befolkningsendringen fra 1 jan 2001 til 1 jan 2006, og til høyre vises befolkningsendringen i 2005. De fleste kartene i denne rapporten bruker samme fargeinndeling. Regionene er delt opp i fem grupper med like mange regioner i hver. Samme systematikk er brukt i kartene som viser variasjoner i kommunene.

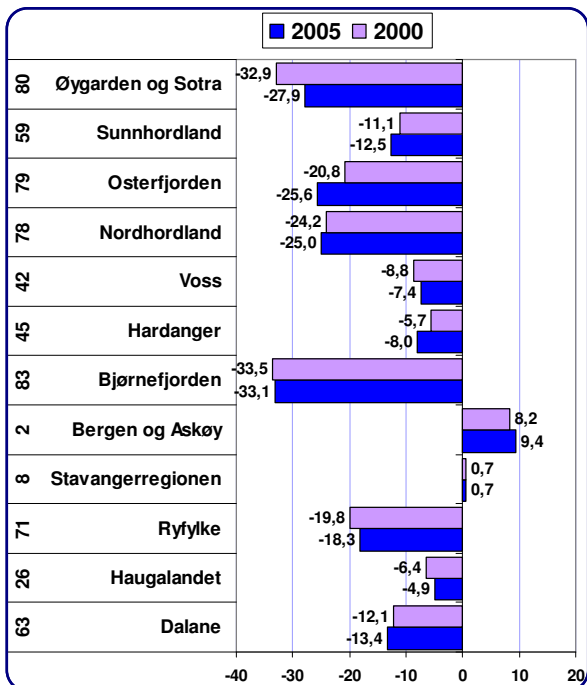
Kartene viser at mønsteret i befolkningsendringene forandrer seg lite over tid. Det er omtrent det samme mønsteret i 2005 som når vi ser på endringen fra 2001 til 2006.

Ryfylke klarer seg middels godt, og er

derfor markert med gul farge. Vi ser at Stavangerregionen og Haugalandet er regioner med sterk befolkningsvekst.

Figur 5: Netto innpendling, overskudd på arbeidsplasser, i perioden 2000-2005. Datakilde: SSB.

Figur 6: Netto innpendling i prosent av arbeidstakere i 2000 og 2005. Tallene til venstre angir rangeringen blant regionene i Norge mht nettoppendling. Datakilde: SSB.

➤ Pendling

✓ Netto innpendling i kommunene i Ryfylke

Mange arbeidstakere krysser kommunegrensene for å arbeide i andre kommuner. Dersom et område har flere arbeidstakere enn arbeidsplasser, må en del av arbeidstakerne finne arbeid utenfor området.

I figuren til venstre er nettoppendlingen i de fem kommunene i Ryfylke illustrert.

Hjelmeland har et lite overskudd på arbeidsplasser i 2005, etter at antall arbeidsplasser har økt i de siste årene. Suldal og Forsand ligger begge svært nær balanse mellom antall arbeidsplasser og sysselsatte.

Finnøy har et underskudd på 196 arbeidsplasser.

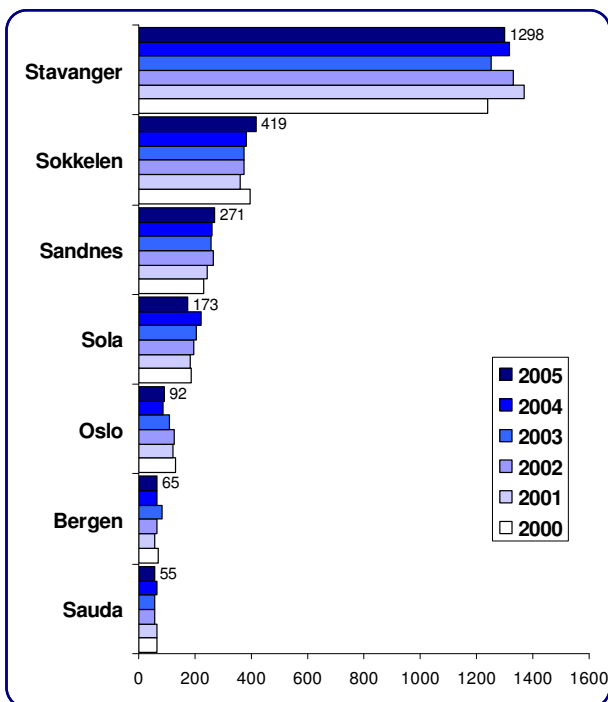
Strand er den kommunen som peker seg ut. Her er det et underskudd på 1670 arbeidsplasser. Dette er imidlertid en liten forbedring fra de foregående årene.

✓ Pendling i ulike regioner

Vi kan også sammenlikne Ryfylkes underskudd på arbeidsplasser med andre regioner. Stavanger og Bergen har overskudd på arbeidsplasser, mens de andre regionene har underskudd.

Underskuddet på arbeidsplasser i Ryfylke er relativt høyt, tilsvarende 18,3 prosent av arbeidstakerne i regionen. Dette viser at en er avhengig av arbeidsmarkedet i Stavangerregionen. Underskuddet på arbeidsplasser i Ryfylke har blitt litt redusert siden 2000, da underskuddet var på 19,8 prosent.

På landsbasis er Ryfylke nr 71 av 83 regioner når det gjelder netto innpendling.

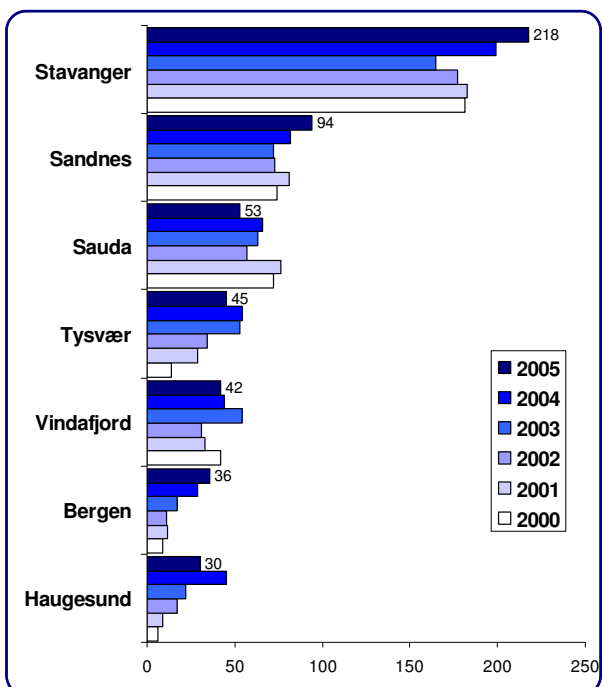
Figur 7: Antall arbeidstakere fra Ryfylke som pendler ut av regionen 2000-2005. Datakilde: SSB.

✓ Utpendling fra Ryfylke

I figuren til venstre ser vi de kommunene som har flest arbeidstakere fra Ryfylke.

Stavanger er den kommunen med klart flest arbeidstakere fra Ryfylke. Det er 1298 personer som er bosatt i Ryfylke som arbeider i Stavanger. Pendlingen til Stavanger har gått litt opp og ned i de siste årene, og det er ingen klar tendens i noen retning.

Det er også 419 personer som arbeider på Sokkelen. Antallet som arbeider på sokkelen er økende. Andre kommuner med mange arbeidstakere fra Ryfylke er Sandnes (271) og Sola (173)

Figur 8: Antall arbeidstakere utenfor Ryfylke som pendler inn til regionen 2000-2005. Datakilde: SSB.

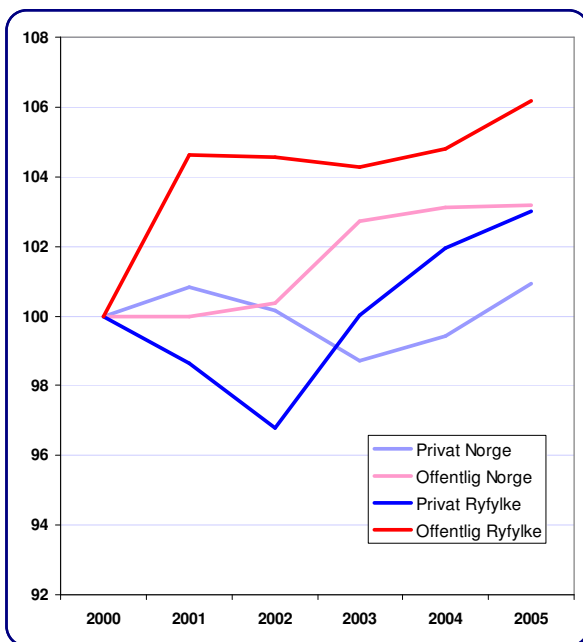
✓ Innpending til Ryfylke

I diagrammet til venstre er det vist antall personer som pendler inn til Ryfylke fra andre kommuner.

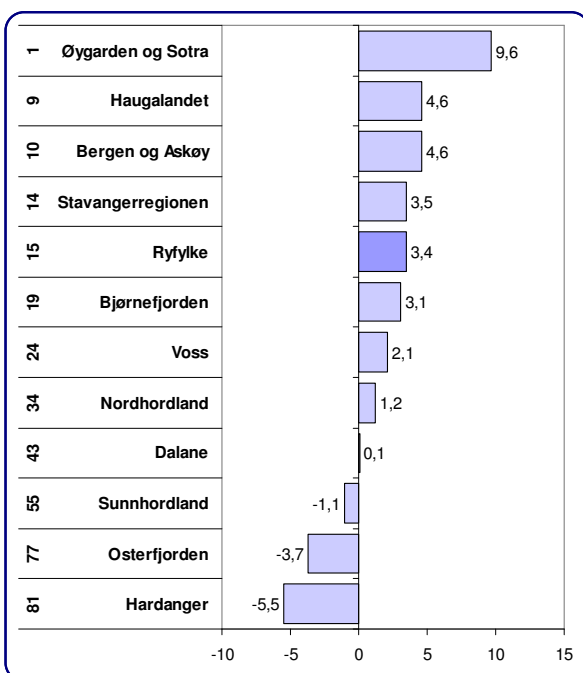
Det er relativt liten innpendling til Ryfylke, ettersom regionen har et underskudd på arbeidsplasser.

Det er flest innpendlere fra Stavanger, Sandnes og Sauda.

Mens det var 1298 personer fra Ryfylke som pendlet til Stavanger, var det bare 218 som pendlet den andre veien.

Figur 9: Utviklingen i offentlig og privat sysselsetting i Ryfylke og Norge, indeksert slik at nivået i 2000=100. Data: SSB.

Figur 10: Prosentvis vekst i sysselsetting i perioden 2000-2005 i regionene i Hordaland og Rogaland. Tallene til venstre angir regionens rangering mht sysselsetningsvekst blant de 83 regionene i Norge. Datakilde: SSB.

➤ Sysselsetting

✓ Utviklingen i Ryfylke

Figuren viser utviklingen i sysselsetting i Ryfylke, for privat og offentlig sektor.

Ryfylke hadde en negativ utvikling i private arbeidsplasser i 2001 og 2002, men etter dette har det vært sterk vekst i sysselsettingen i det private næringslivet. Dette har gjort at veksten i privat sysselsetting i Ryfylke 2000 til 2005 har vært sterkere enn på landsbasis.

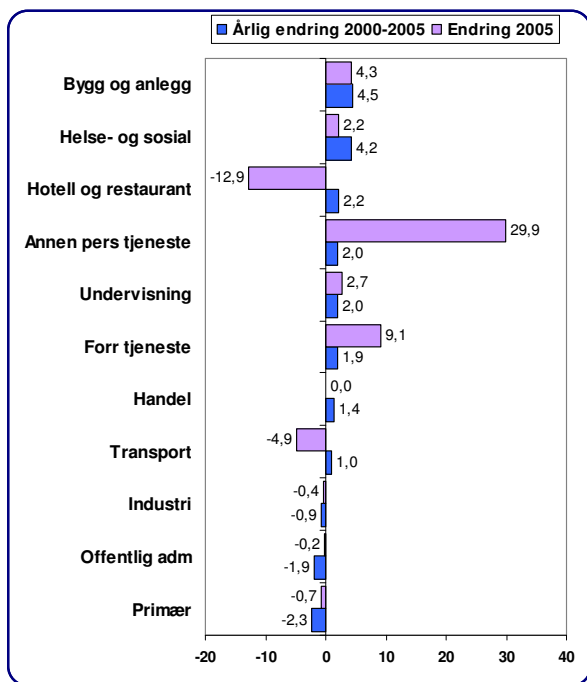
Ryfylke hadde også en sterk vekst i offentlige arbeidsplasser i 2001, som har medført at også den offentlige sysselsettingen har vokst mer enn på landsbasis.

✓ Regionene i landsdelen

I figuren til venstre er utviklingen i sysselsettingen i perioden 2000-2005 vist for regionene i Rogaland og Hordaland. Her er all sysselsetting i privat og offentlig regi tatt med.

Øygarden og Sotra har hatt den sterkeste veksten i sysselsettingen siden 2000 av alle regionene i landet. Også regionene Haugalandet, Bergen og Askøy, Stavangerregionen, Ryfylke og Bjørnefjorden hadde ganske bra sysselsetningsvekst i denne perioden.

Hardanger og Osterfjorden hadde ganske sterk nedgang i sysselsettingen i perioden.

Figur 11: Prosentvis vekst i sysselsetting i forskjellige næringer i Ryfylke. Datakilde: SSB.

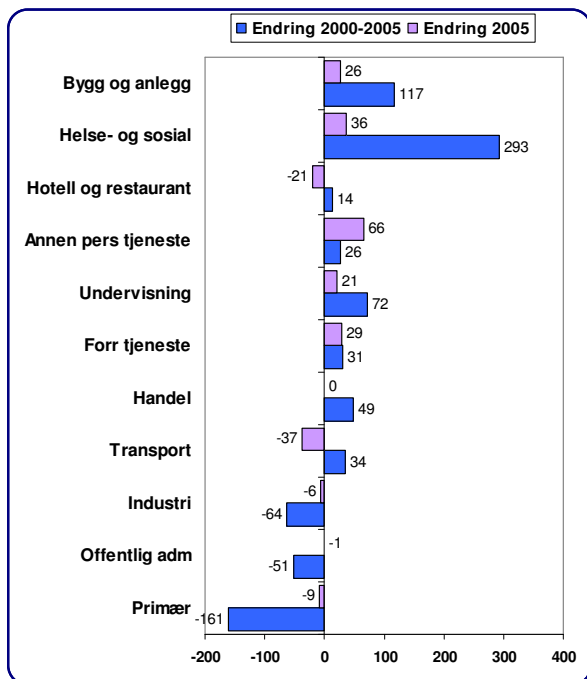
✓ **Sysselsettingsutvikling i de ulike næringene, prosent**

I figuren er utviklingen i sysselsetting i de ulike næringene vist for 2005 og for hele perioden 2000 til 2005.

De bransjene som har sterkest prosentvis økning i sysselsettingen i de siste fem årene er bygg og anlegg, helse og sosial og hotell og restaurant. Innen bygg og anlegg steg antall sysselsatte med 4,5 prosent pr år, tilsvarende 22,7 prosent i hele perioden.

Primæringene har hatt den største nedgangen, med 2,3 prosent årlig nedgang, tilsvarende 11,3 prosent i hele perioden.

I 2005 var det relativt store prosentvise utslag i sysselsettingen innen annen personlig tjenesteyting og hotell og restaurant.

Figur 12: Vekst i sysselsettingen i ulike næringer i Ryfylke, antall personer. Datakilde: SSB.

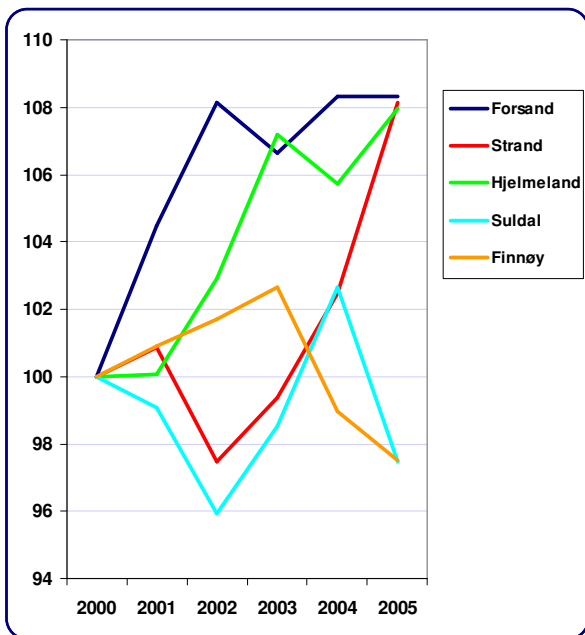
✓ **Sysselsettingsutvikling, antall ansatte, i ulike næringer**

I figuren til venstre ser vi utviklingen i antall ansatte i Ryfylke i forskjellige næringer.

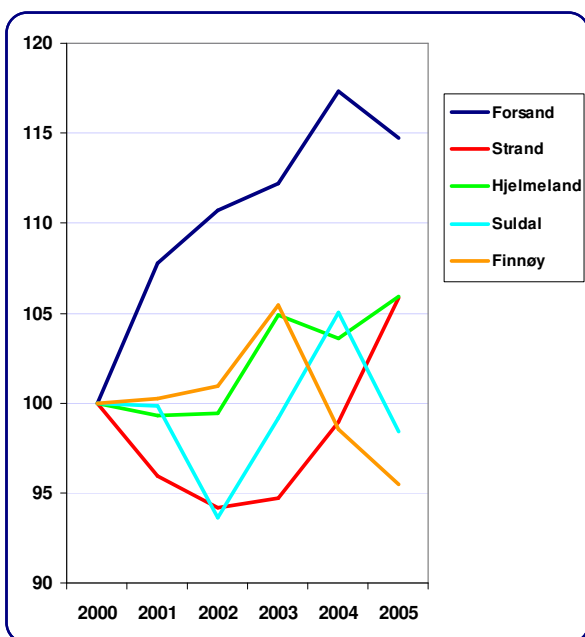
Det er oppgangen i helse og sosialtjenester som er det mest iøynefallende. Her har antall ansatte økt med 293 fra 2000 til 2005. Også bygg og anlegg har økt sysselsettingen ganske mye, med 117.

Primærnæringene har den største nedgangen, med 161 sysselsatte.

Vi ser at endringene i annen personlig tjenesteyting og hotell og restaurant er ganske små målt i antall sysselsatte, selv om de prosentvise utslagene var store. Det er fordi dette er ganske små bransjer i Ryfylke.

Figur 13: Utviklingen i samlet sysselsetting i kommunene i Ryfylke. Indeksert slik at nivået i 2000 = 100. Datakilde: SSB.

Figur 14: Utviklingen i privat sysselsetting i kommunene i Ryfylke. Indeksert slik at nivået i 2000 = 100. Datakilde: SSB.

✓ Sysselsettingsvekst i kommunene

Utviklingen i samlet sysselsetting i Ryfylke kan også splittes opp kommunevis. På den måten kan en se hvorvidt nedgangen har kommet i enkelte kommuner, eller om nedgangen er jevnt spredt i regionen. En slik oppsplitting er gjort i figuren til venstre.

Kommunene Forsand, Strand og Hjelmeland har alle hatt en vekst på åtte prosent i den samlede sysselsettingen i perioden, om enn med noe forskjellig forløp.

Suldal og Finnøy har hatt en nedgang i sysselsettingen på 2 prosent.

✓ Privat sysselsetting i kommunene

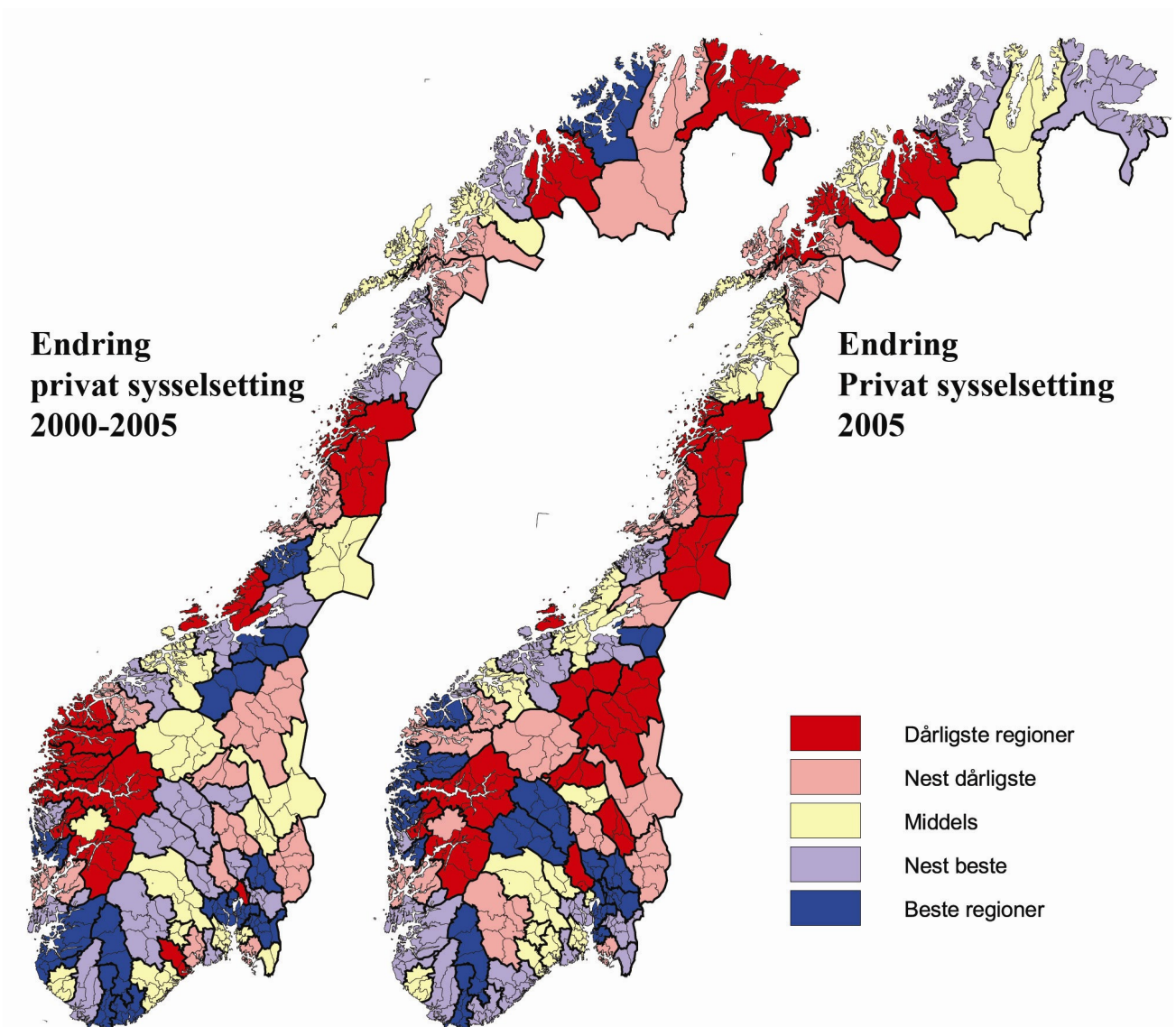
Den private sysselsettingen har utviklet seg svakere enn den offentlige sysselsettingen i de siste fem årene.

Forsand har hatt den største veksten i den private sysselsettingen i de siste seks årene. Selv om sysselsettingen i privat sektor gikk litt ned siste år, har veksten siden 2000 vært på nesten 15 prosent.

Strand og Hjelmeland har begge en vekst på litt over fem prosent.

Suldal og Finnøy har begge hatt en liten nedgang i den private sysselsettingen.

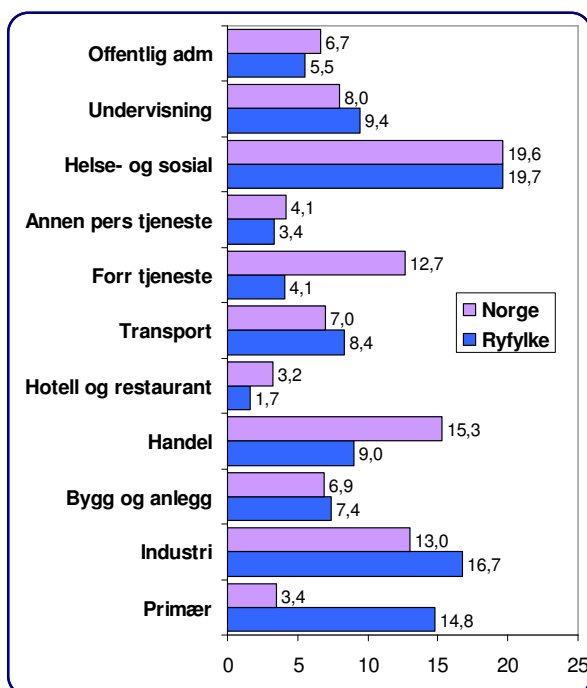
✓ **Kart med endring i sysselsetting regioner**

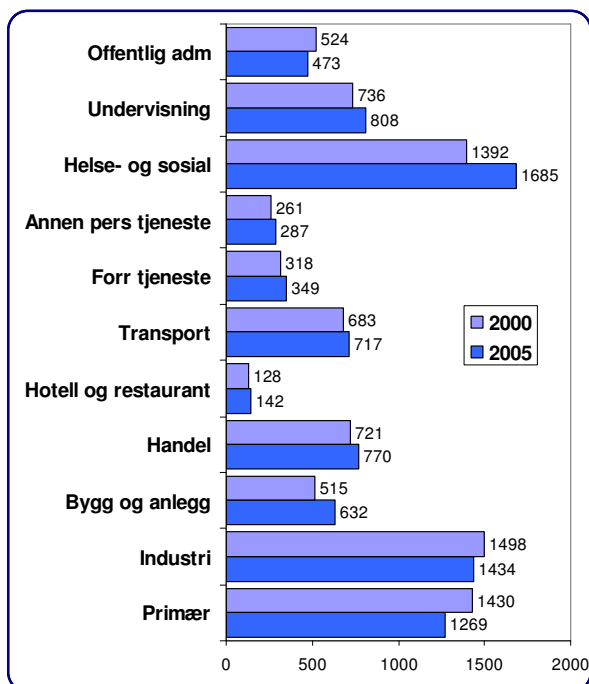
Veksten i arbeidsplasser i perioden 2000-2005 følger omtrent det samme mønsteret som vekst i folketall. Områder rundt Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen og Trondheim har sterkest vekst. Litt spesielt for denne perioden er at Oslo har hatt en sterk nedgang i antall arbeidsplasser. Vi ser også at Vest-Finnmark har hatt en sterk vekst i arbeidsplasser. Ryfylke er markert med mørkeblått, som betyr at regionen er blant regionene med størst økning i antall private arbeidsplasser.

I 2005 er bildet noe mer uregelmessig.

En del regioner på Nordvestlandet, samt Hallingdal og Valdres er nå med blant regionene med høyest vekst. Oslo har nå igjen sterk vekst i privat sysselsetting. Ryfylke er nå markert med lyseblått, som betyr at regionen er blant regionene med nest størst sysselsettingsvekst.

Figur 15: Prosentvis fordeling av sysselsetting på hovednæringer i 2005. Data fra SSB.

Figur 16: Sysselsatte i ulike næringer i Ryfylke i 2000 og 2005. Data fra SSB.

➤ Næringsstruktur

✓ Næringsstruktur sammenliknet med Norge

Vi kan analysere næringsstrukturen gjennom å se på hvordan sysselsettingen fordeler seg mellom de ulike næringene.

I figuren til venstre har vi sammenliknet næringsstrukturen i Ryfylke med næringsstrukturen i Norge.

Ryfylke har svært mange arbeidsplasser i primærnæringene, med 14,8 prosent av arbeidsplassene i regionen. Det er også høyere andel av sysselsettingen i industri, bygg og anlegg og transport enn landsgjennomsnittet.

Det er liten andel sysselsetting i tjenesteytende næringer, hotell og restaurant og handel.

Offentlig sektor, med helse- og sosial, undervisning og offentlig administrasjon er omtrent som gjennomsnittet.

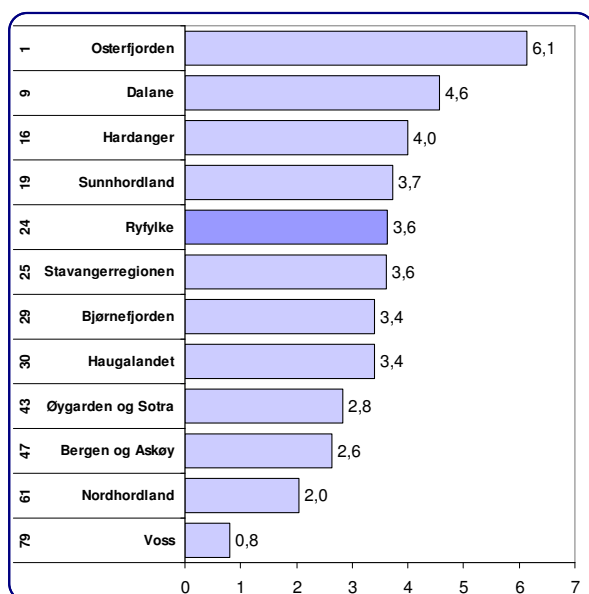
✓ Endringer i næringsstruktur

I figuren til venstre er næringsstrukturen vist for 2000 og 2005.

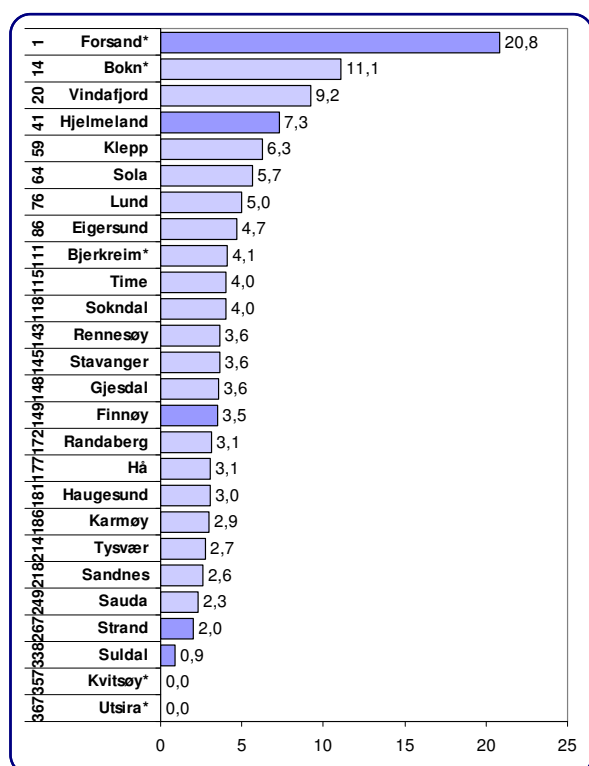
Antall sysselsatte i industri og primærnæringene har gått ned. Det har til sammen forsvunnet 225 arbeidsplasser i industri og landbruk fra 2000 til 2005.

Økningen i antall ansatte innen helse og sosialtjenester har imidlertid økt med 293 i samme periode.

Andre bransjer har også hatt vekst i sysselsettingen, som bygg og anlegg, handel, hotell og restaurant, transport, forretningsmessig og privat tjenesteyting og undervisning.

Figur 17: Andel av regnskapspliktige foretak i 2005 som har minst ett godkjent skattefunnprosjekt i perioden 2002-2005. Tallene til venstre angir regionens rangering mht FoU-frekvens. Data: SSB.

Figur 18: Andel av regnskapspliktige foretak i 2005 som har minst ett godkjent skattefunnprosjekt i perioden 2002-2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht FoU-frekvens. Data: SSB.

➤ SkatteFUNN

Bedriftenes investeringer i forskning og utvikling vil skape fremtidens produkter og produksjonsprosesser. Ordningen med SkatteFUNN er den viktigste stimulansen fra myndighetene til å øke denne innsatsen i små og mellomstore bedrifter. SkatteFUNN har vært en suksess, og mer enn 5000 bedrifter har benyttet ordningen som en delfinansiering av forskning og utvikling.

Vi kan måle næringslivets innsats til FoU gjennom å se på andelen av bedriftene som har skattefunnprosjekter. På landsbasis fikk 2,7 prosent av alle regnskapspliktige foretak godkjent skattefunnprosjekter i perioden 2002-2005.

Osterfjorden var den regionen i landet som hadde størst andel av bedriftene med FoU-prosjekt godkjent av SkatteFUNN.

Ryfylke ligger også godt over gjennomsnittet. 3,4 prosent av bedriftene i Ryfylke har fått godkjent FoU-prosjekt i SkatteFUNN.

Mange regioner i Rogaland og Hordaland har høy andel bedrifter med FoU.

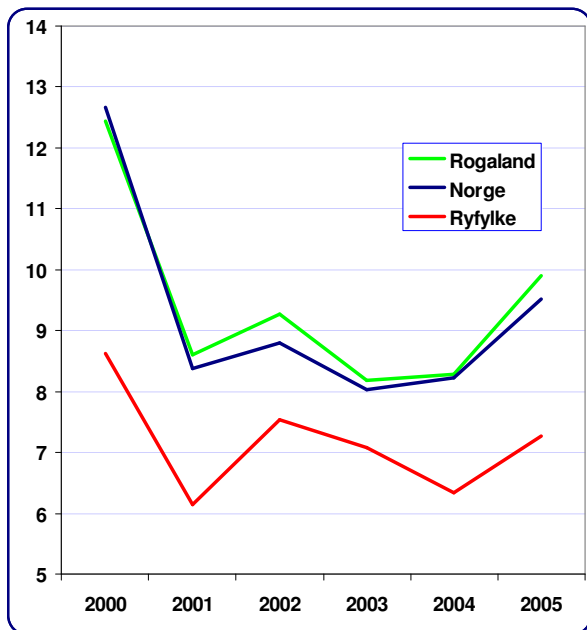
✓ SkatteFUNN i kommunene

Forsand er den kommunen i landet som har størst andel bedrifter med skattefunnprosjekt. Det er imidlertid ganske få bedrifter i Forsand, slik at få skattefunnbedrifter er tilstrekkelig til å få en høy andel. Bedrifter med mindre enn 50 foretak er merket med * i figuren.

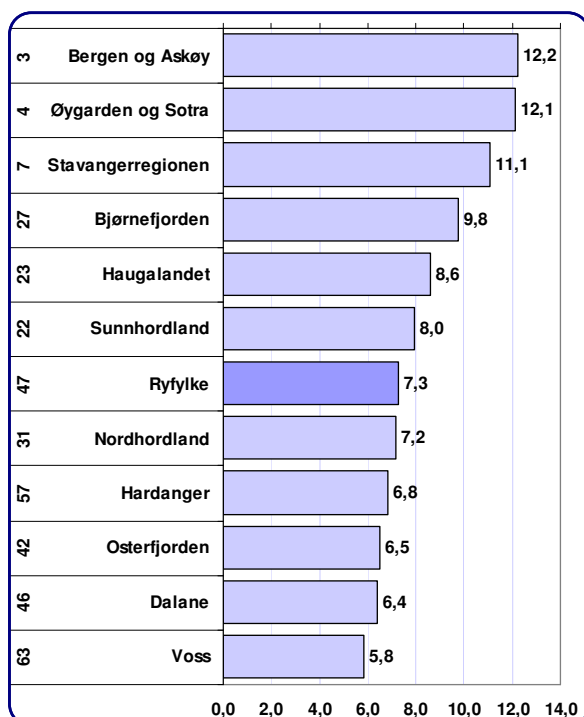
Hjelmeland har også en svært høy andel bedrifter med godkjente prosjekter i SkatteFUNN.

Finnøy ligger litt over gjennomsnittet.

Strand og Suldal ligger under gjennomsnittet når det gjelder bedriftenes bruk av SkatteFUNN.

Figur 19: Etableringsfrekvens i Ryfylke, Rogaland og Norge. Datakilde: Enhetsregisteret.

Figur 20: Etableringsfrekvens i 2005 i regionene i Rogaland og Hordaland. Tallene til venstre angir regionens rangering blant de 83 regionene i Norge siste fem år. Datakilde: Enhetsregisteret.

➤ Nyetableringer

Vi kan undersøke nyetableringsaktiviteten i et område gjennom å se på antall nyregistrerte foretak i prosent av eksisterende foretak i Enhetsregisteret.

I figuren er etableringsfrekvensen i Ryfylke målt for hvert år, og sammenliknet med etableringsfrekvensen for Rogaland og Norge.

Vi ser at Rogaland har ligget over landsgjennomsnittet de siste fem årene.

Etableringsfrekvensen i Ryfylke har imidlertid vært langt under gjennomsnittet for både Rogaland og Norge i hele perioden.

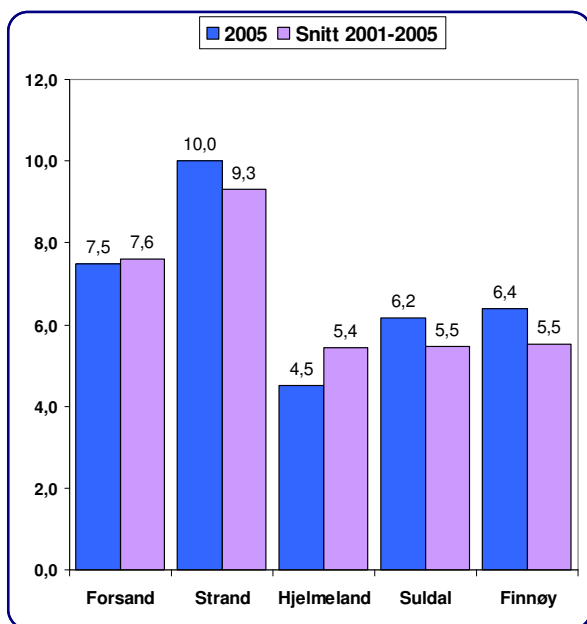
✓ Etableringer i Ryfylke og andre regioner

Det er mulig å sammenlikne etableringsfrekvensen i Ryfylke med tilsvarende etableringsfrekvens i andre regioner. Dette er gjort i diagrammet til venstre.

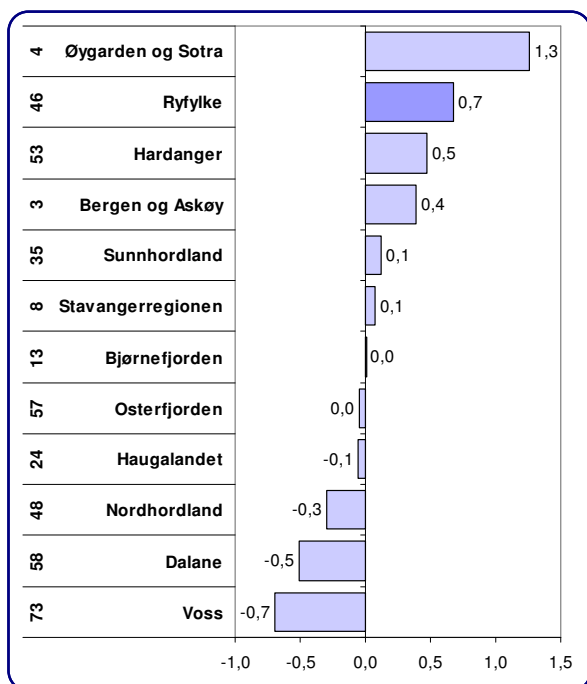
Bergen og Askøy hadde høyest etableringsfrekvens i landsdelen i 2005, fulgt av Øygarden og Sotra og Stavangerregionen. Disse regionene ligger langt over de andre.

Ryfylke ligger langt under de beste regionene, men litt over regioner som Voss, Dalane, Osterfjorden, Hardanger og Nordhordland.

Ryfylke er nr 46 av 83 regioner i 2005, og nr 47 når det gjelder gjennomsnitt i perioden 2001-2005.

Figur 21: Etableringsfrekvens i kommunene i Ryfylke. Datakilde: Enhetsregisteret.

Figur 22: Avvik mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens i regionene i Rogaland og Hordaland i 2005. Tallene til venstre viser regionens rangering mht faktisk etableringsfrekvens.

✓ Nyetableringer kommunevis

Etableringsfrekvenser kan også måles innenfor hver enkelt kommune. I figuren til venstre er etableringsfrekvenser i kommunene i Ryfylke vist, både for 2005, og gjennomsnitt for perioden 2001-2005.

Strand kommune har desidert høyest etableringsfrekvens, enten vi ser på siste år, eller gjennomsnitt de siste fem årene.

Forsand er nest best i regionen når det gjelder etableringsfrekvens.

Hjelmeland, Suldal og Finnøy har imidlertid ganske få nyetableringer. Hjelmeland ligger spesielt lavt i 2005, med en etableringsfrekvens på bare 4,5 prosent.

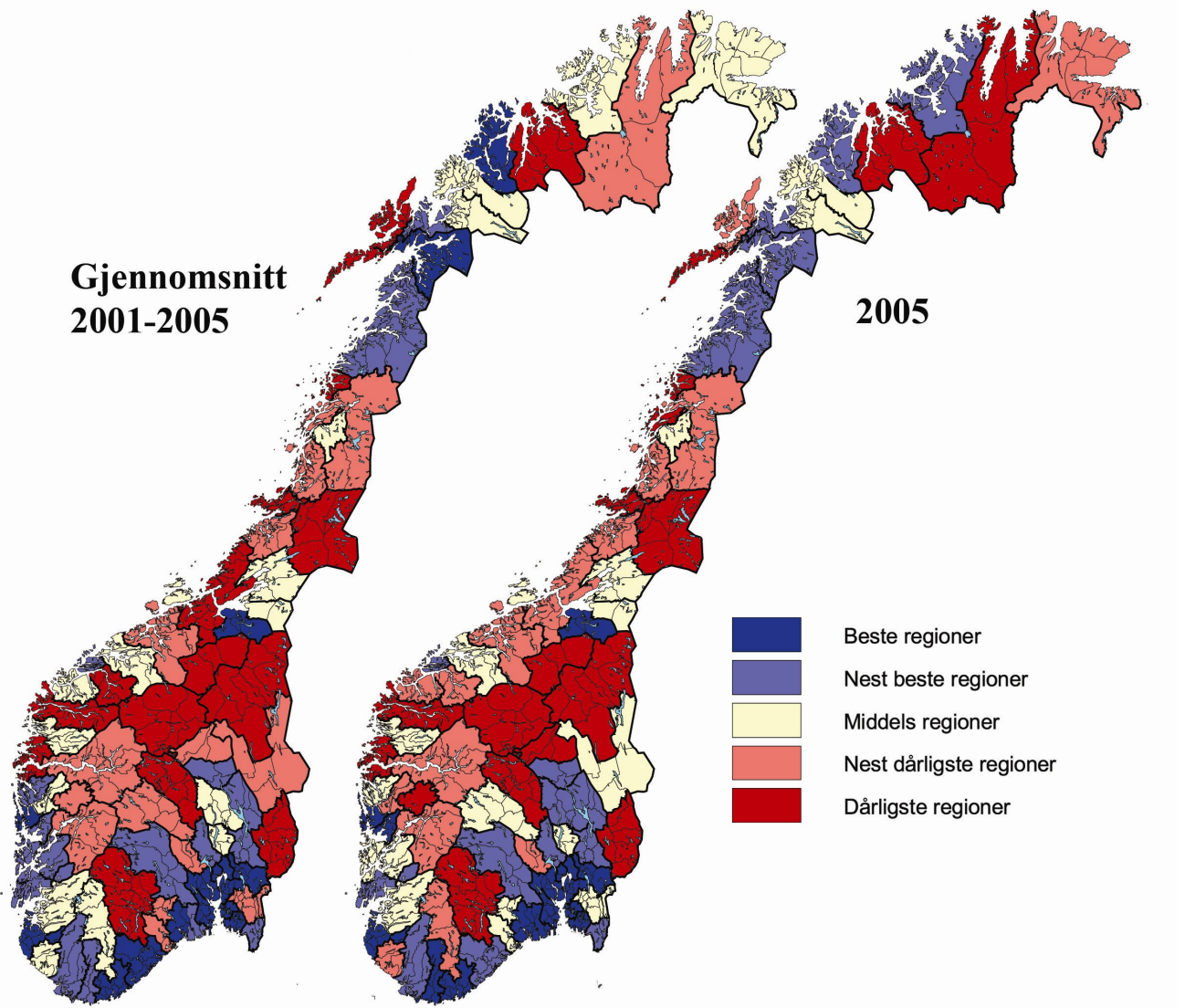
✓ Faktisk og forventet etableringsfrekvens

Etableringsfrekvensen i et område blir sterkt påvirket av næringsstrukturen. Dersom det er mange foretak i tjenesteyting, vil det bli både mange nyetableringer og nedleggelse. Etableringsfrekvensen blir også positivt påvirket dersom befolkningen er stor og voksende.

I figuren til venstre har vi beregnet hvilken etableringsfrekvens regionene "normalt" vil få når vi tar hensyn til næringsstruktur, befolkningsvekst etc, og målt avviket mellom faktisk og "normal" næringsstruktur.

Vi ser da at Ryfylke faktisk har en etableringsfrekvens som ligger 0,7 prosent over normalen. Næringsstrukturen i Ryfylke er svært ugunstig når det gjelder etableringer, ettersom det er få foretak i bransjer som normalt har mange etableringer. Når vi tar dette i betraktning, er det faktisk mange nyetableringer i regionen.

✓ **Kart over etableringsfrekvens i regionene**

Kartene viser variasjoner i etableringsfrekvens blant regionene i Norge.

Mange regioner i den sørligste delen av Norge, spesielt langs kysten, har høy etableringsfrekvens. Nord-Norge har også en del regioner som hevder seg når det gjelder nyetableringer.

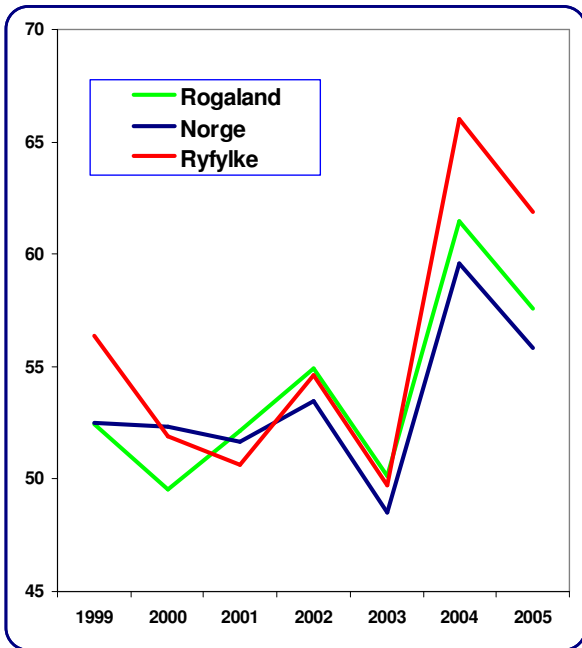
Mange regioner i fjellstrøkene i Sør-Norge har lav etableringsfrekvens.

Vi kan også se at mønstrene når det gjelder regionale variasjoner i

etableringsfrekvens er ganske stabile. Det er liten forskjell på kartet med gjennomsnittstall og kartet med 2005-tall.

Ryfylke er omtrent som gjennomsnittet når det gjelder nyetableringer både på kort og lang sikt, og er derfor gul.

➤ Vekst

Figur 23: Prosentvis andel foretak med realvekst i omsetning. Data: Regnskap.

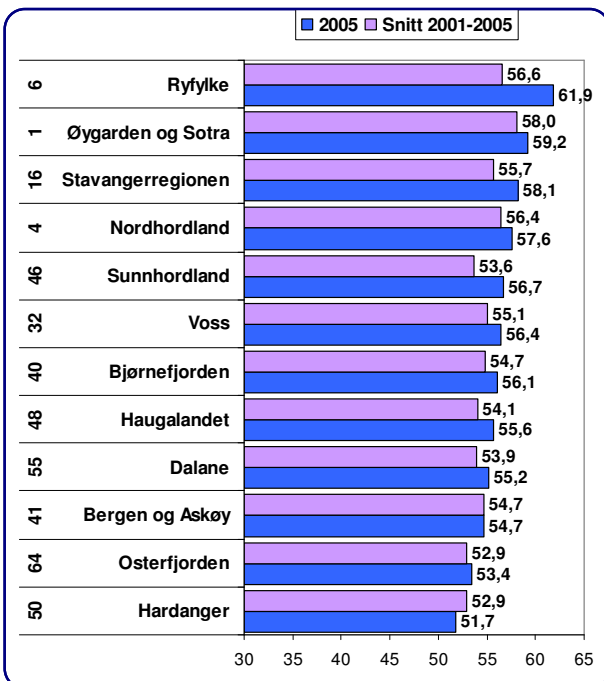
I denne rapporten er næringslivsveksten i et område målt med andelen foretak som har vekst i omsetning som er høyere enn veksten i konsumprisindeksen (realvekst). Med denne metoden vil små og store foretak telle likt.

✓ Andel vekstforetak i Ryfylke

Andelen foretak med realvekst i omsetning økte sterkt i 2004, og gikk litt ned i 2005. Nivået i 2005 var likevel ganske høyt. Dette skjedde både på landsbasis, i Rogaland og i Ryfylke.

I diagrammet er denne utviklingen vist for Norge, Rogaland og Ryfylke. Næringslivet i Ryfylke hadde høyere andel vekstforetak enn både fylkes- og landsgjennomsnittet i 2004 og 2005.

I 2005 hadde 61,9 prosent av alle foretak i Ryfylke realvekst, mens landsgjennomsnittet var 55,8 prosent.

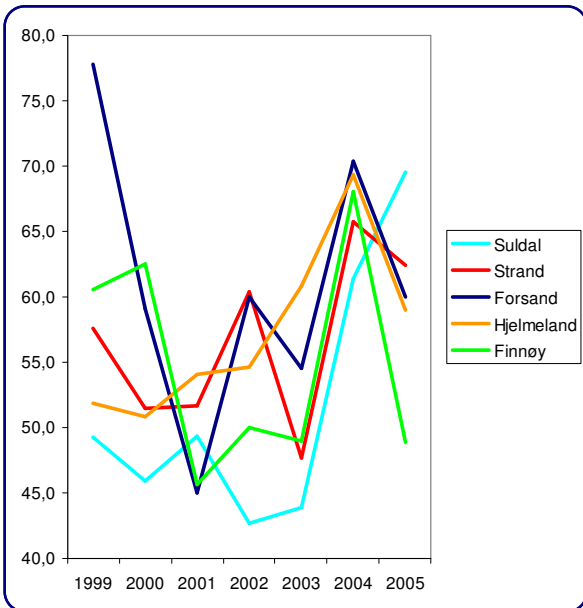
Figur 24: Prosentvis andel foretak med realvekst i omsetning i 2005. Data: Foretaksregisteret. Tallene til venstre angir rangering blant de 83 regionene i landet mht vekst siste fem år.

✓ Andel vekstforetak i forhold til andre regioner

Vi kan sammenlikne andelen vekstforetak i Ryfylke med andre regioner i Rogaland og Hordaland, slik som det er gjort i figuren til venstre.

61,9 prosent av foretakene i Ryfylke hadde realvekst i omsetning fra 2004 til 2005. Dette plasserer regionen som nr 6 av 83 regioner i Norge. Ryfylke var også på sjetteplass når det gjelder gjennomsnittlig andel vekstforetak de siste fem årene.

Ingen andre regioner i Rogaland eller Hordaland hadde så stor andel vekstforetak som Ryfylke i 2005.

Figur 25: Andel vekstforetak i kommunene i Ryfylke. Data: Regnskap.

✓ Andel vekstforetak i kommunene i Ryfylke

Diagrammet til venstre viser andel vekstforetak i kommunene i Ryfylke i perioden 1999-2005.

Suldal har hatt lavere andel vekstforetak enn de andre kommunene, men har i 2005 den høyeste andelen.

Finnøy hadde lavest andel vekstforetak av kommunene i Ryfylke i 2005.

Mellom de andre kommunene i Ryfylke var det liten forskjell i 2005, når det gjelder vekst i 2005.

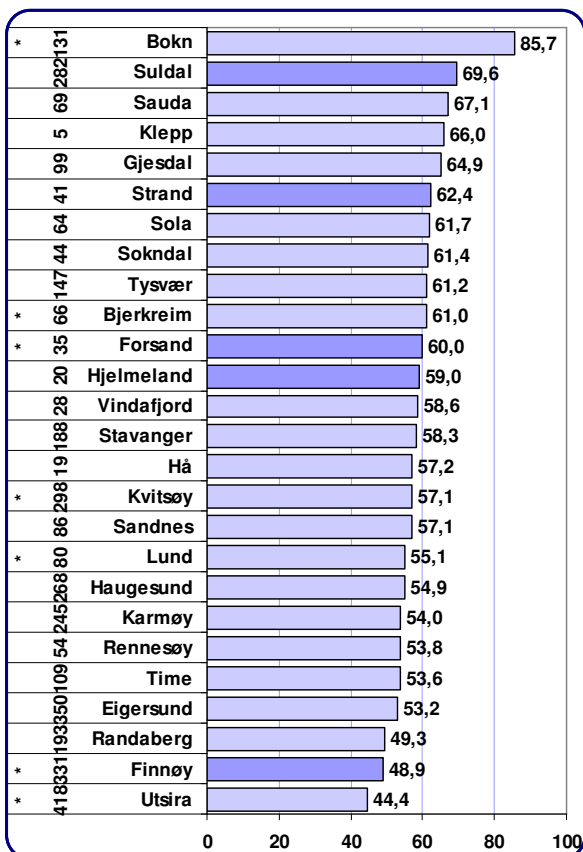
✓ Andel vekstforetak i kommunene i Rogaland

I figuren er andel vekstforetak i hver enkelt kommune i Rogaland vist for 2005.

Suldal hadde 69,6 prosent vekstforetak i 2005, dette rangerte kommunen som nr 22 av 431 regioner. Suldal er imidlertid under gjennomsnittet dersom vi målet etter gjennomsnittlig vekst de siste fem årene. Bokn hadde høyest andel vekstforetak av alle kommunene i landet i 2005, men her er det få foretak, slik at det lett blir statistiske tilfeldigheter.

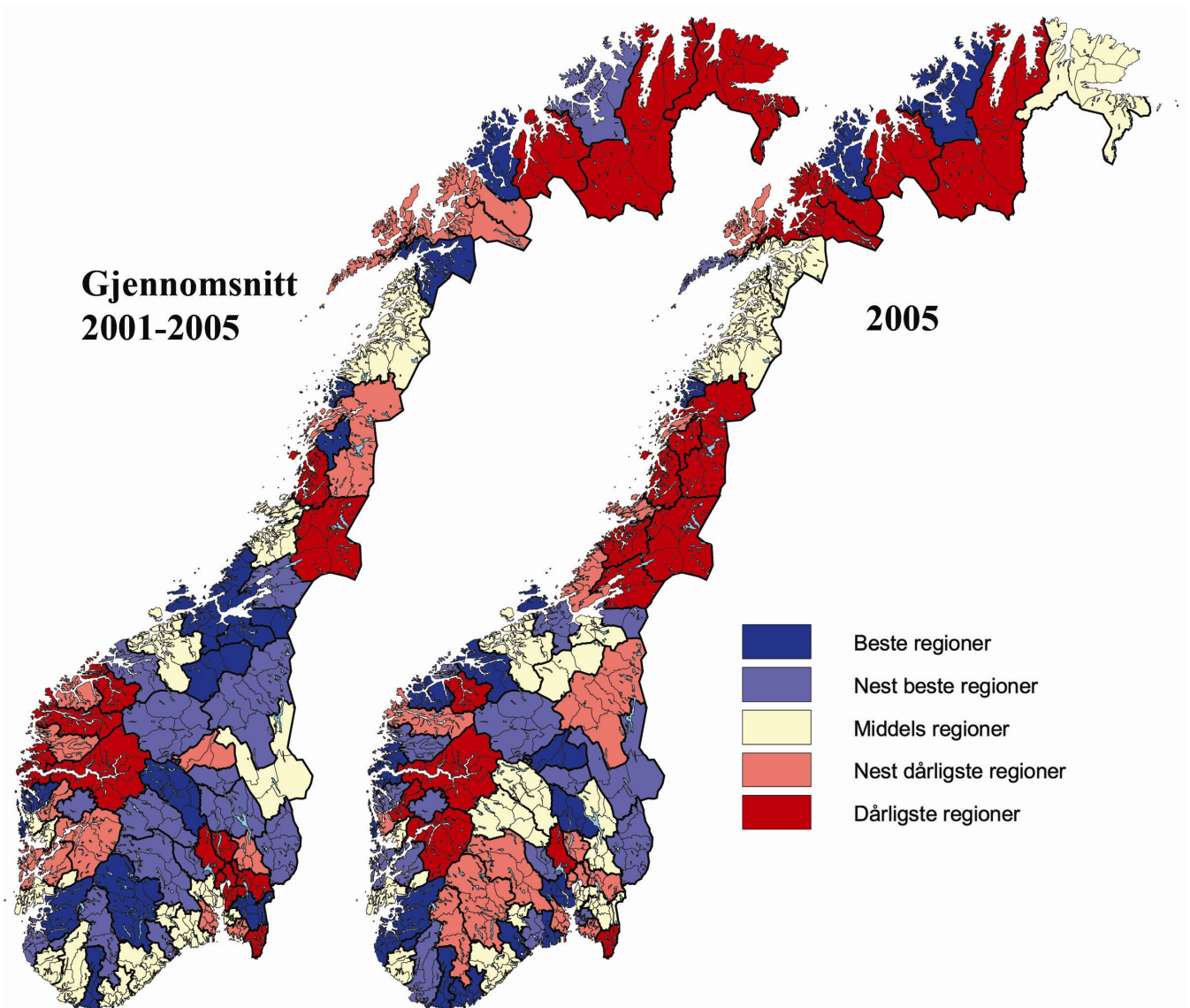
Kommunene Strand, Forsand og Hjelmeland lå alle godt over landsgjennomsnittet på 55,8 prosent. Disse kommunene er høyt rangert når det gjelder gjennomsnittlig vekst de siste fem årene.

Finnøy var nest dårligste kommune i Rogaland når det gjelder vekst i 2005.

Figur 26: Prosentvis andel foretak med realvekst i omsetning i 2005. Tallene til venstre angir regionens rangering blant de 83 regionene i Norge iht gjennomsnittlig vekst siste fem år. Tallene til høyre angir kommunens rangering mht siste fem år.

✓ **Kart - vekst i regioner i Norge**

Kartene viser andelen foretak med vekst i regionene i Norge. Til venstre gjennomsnitt de siste fem år, og til høyre for 2005.

Vekstmønsteret mellom regionene når det gjelder vekst endres ganske mye fra år til år. Dette skyldes blant annet at konjunktorene slår ut ganske forskjellig i ulike næringer.

Fjellregionene i Sør-Norge har hatt god vekst når vi ser på gjennomsnittet de siste fem årene. I 2005 er det kystregionene som har hatt den beste veksten. Mange regioner langs vestlandskysten har høy andel vekstforetak i 2005. Både fiske og oppdrett har hatt ett oppsving i 2005, noe som kan forklare denne tendensen.

Regionene nært Oslo har hatt svært dårlig

vekst siste fem år, men har også hatt litt fremgang i 2005.

Vi ser at Ryfylke er med i beste kategori både i 2005 og når vi måler gjennomsnitt de siste fem årene.

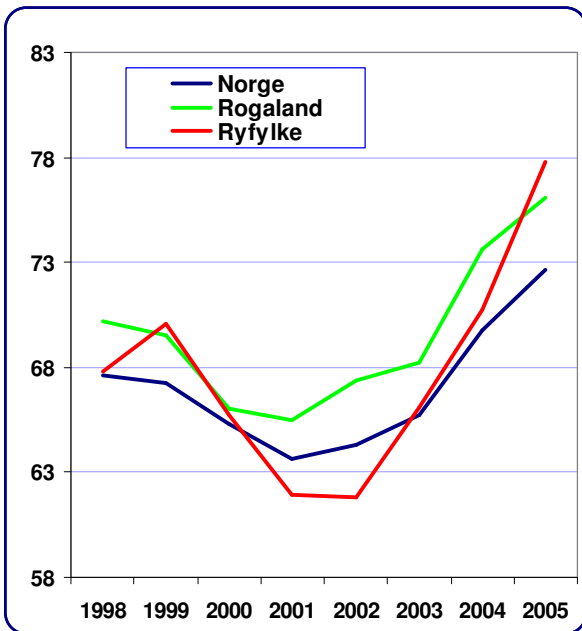
➤ Lønnsomhet

For å sammenlikne lønnsomheten i næringslivet i ulike områder har vi målt den prosentvise andelen av foretakene som har positivt resultat før skatt.

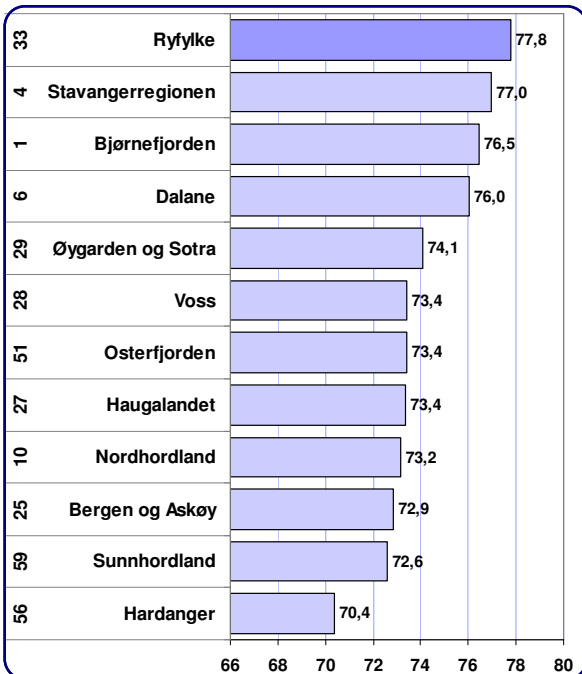
✓ **Lønnsomhet i Ryfylke sammenliknet med fylket og landsgjennomsnitt**

I figuren til venstre har vi sett på hvordan andelen overskuddsforetak har utviklet seg over tid i Ryfylke, Rogaland og Norge.

Næringslivet i Ryfylke var mindre lønnsomt enn landsgjennomsnittet i 2001 og 2002, da nesten 40 prosent av foretakene gikk med underskudd. Etter det har lønnsomheten i regionen blitt sterkt forbedret. I 2005 er andelen vekstforetak i Ryfylke langt bedre enn både lands- og fylkesgjennomsnittet.

Figur 27: Prosentvis andel av foretak som har overskudd før skatt. Datakilde: Regnskap.

Figur 28: Prosentvis andel av foretak med overskudd før skatt i 2005. Tallene til venstre angir regionens rangering blant de 83 regionene i Norge siste fem år. Datakilde: Regnskap.

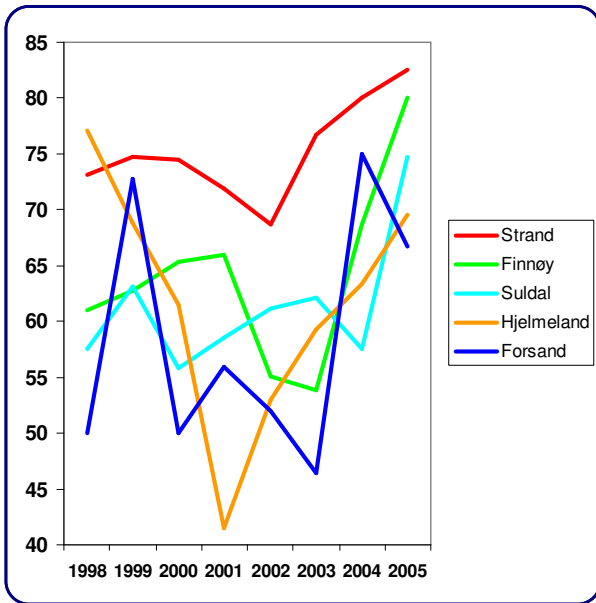
✓ **Lønnsomhet i Ryfylke og andre regioner**

Vi kan sammenlikne lønnsomheten i Ryfylke med de andre regionene i Rogaland og Hordaland. I figuren til venstre er den prosentvise andelen av foretak med overskudd vist for alle disse regionene.

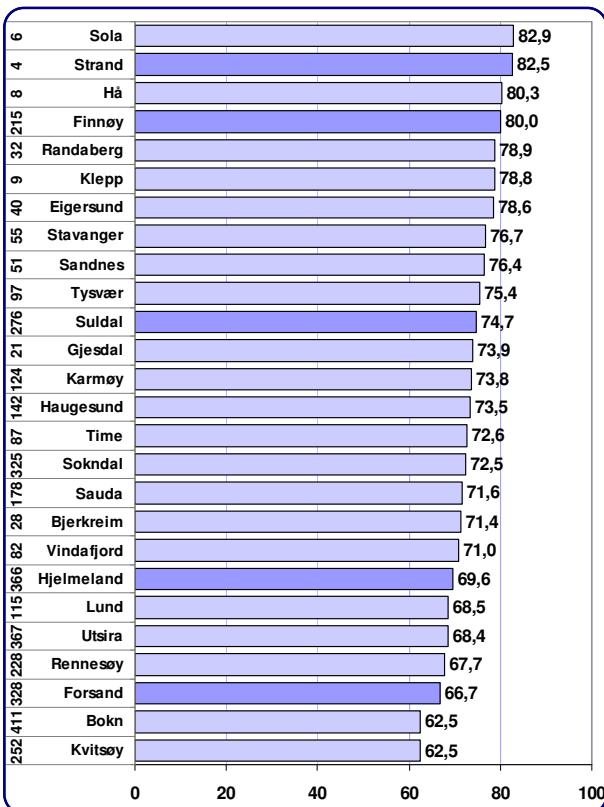
Vi ser at Ryfylke er den regionen i denne landsdelen med den høyeste andelen lønnsomme foretak. 77,8 prosent av foretakene i Ryfylke hadde positivt resultat i 2005.

Ryfylke var faktisk den regionen i landet med best lønnsomhet i 2005.

Regioner som Stavangerregionen, Bjørnefjorden og Dalane er som regel å finne blant regionene med best lønnsomhet, men er i 2005 grundig slått av Ryfylke.

Figur 29: Prosentvis andel av foretak som har overskudd før skatt. Datakilde: Regnskap.

Figur 30: Prosentvis andel av foretak med overskudd i ulike næringer i kommunene i Rogaland 2005. Tallene til venstre er kommunens rangering siste fem år Datakilde: Regnskap

✓ Lønnsomhet kommunevis

I figuren til venstre ser vi utviklingen i andel lønnsomme foretak i kommunene i Ryfylke i perioden 1998-2005.

Strand har utmerket seg med svært høy lønnsomhet i i næringslivet i alle årene.

I de andre kommunene har lønnsomheten svingt ligg opp og ned. I Finnøy, Suldal og Hjelmeland ble lønnsomheten sterkt forbedret i 2005.

Forsand var eneste kommune i Ryfylke hvor andel lønnsomme foretak sank i 2005.

✓ Lønnsomhet i kommunene i Rogaland

I figuren ser vi andelen lønnsomme foretak i alle kommunene i Rogaland.

Strand ble bare slått av Sola kommune når det gjelder lønnsomme foretak i 2005. Også Finnøy hadde stor andel lønnsomme foretak i 2005.

Suldal plasserte seg litt over middels i Rogaland med 74,7 prosent lønnsomme foretak, litt over landsgjennomsnittet på 72,7.

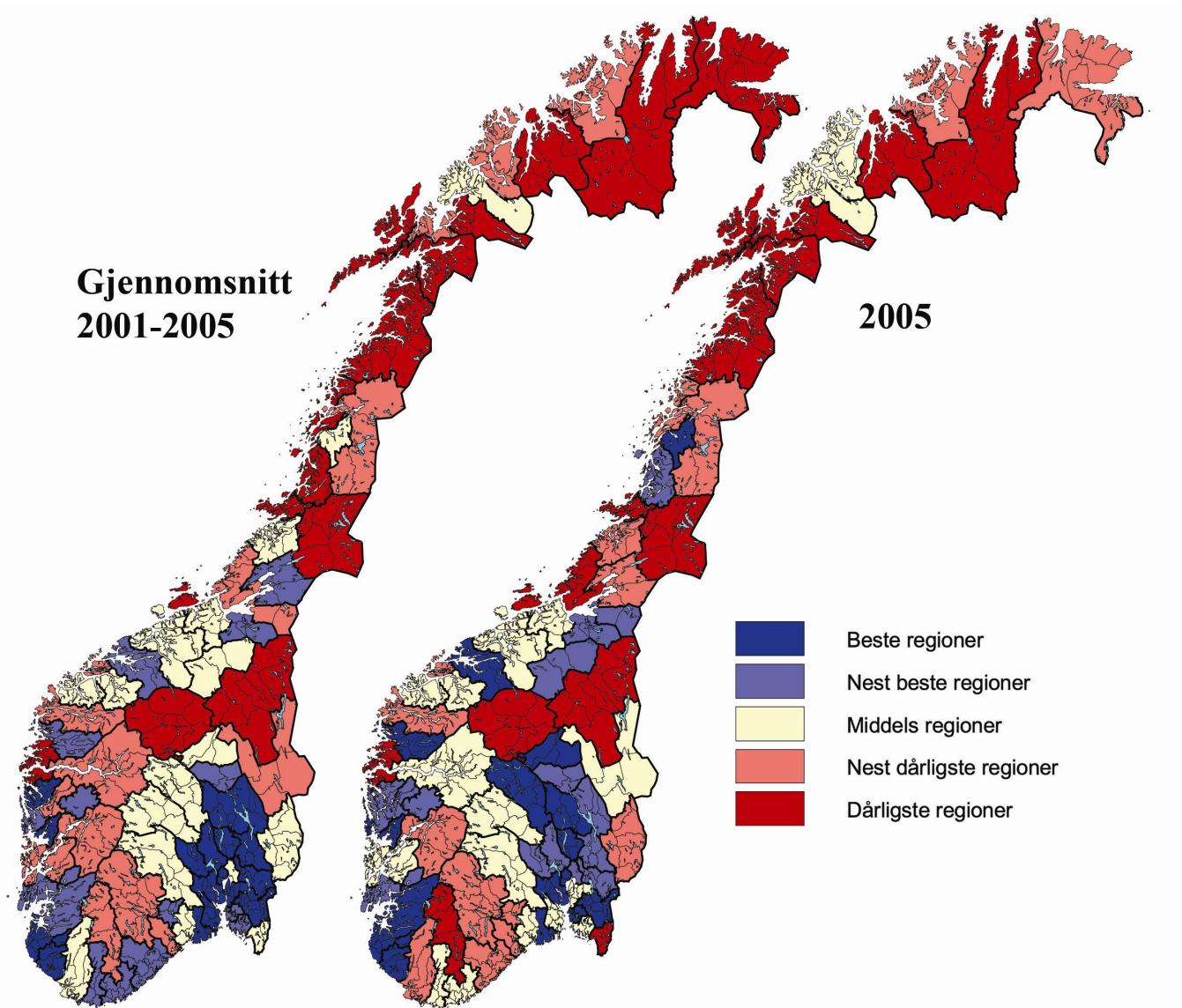
Hjelmeland og Forsand hadde lavere andel lønnsomme foretak enn landsgjennomsnittet i 2005.

Kommunenes rangering mht lønnsomhet siste fem år er vist med tallene til venstre i figuren.

Her ser vi at Strand er nr 4 av alle kommunene i landet når det gjelder lønnsomhet. Finnøy er temmelig nært gjennomsnittet av norske kommuner med plass nr 215.

De andre kommunene litt under gjennomsnittet når det gjelder lønnsomhet i perioden 2001-2005.

✓ **Kart lønnsomhet i regioner i Norge**

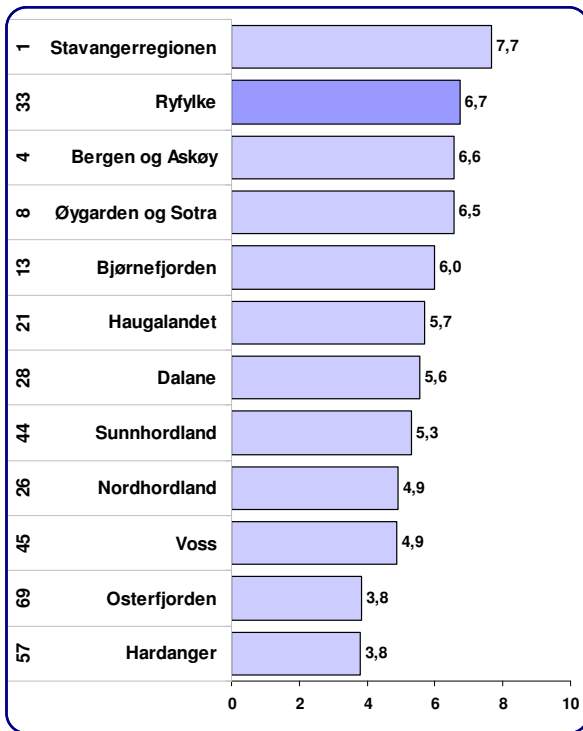

Det er en sterk konsentrasjon av regioner med mange lønnsomme foretak på det sentrale Østlandet og Rogaland.

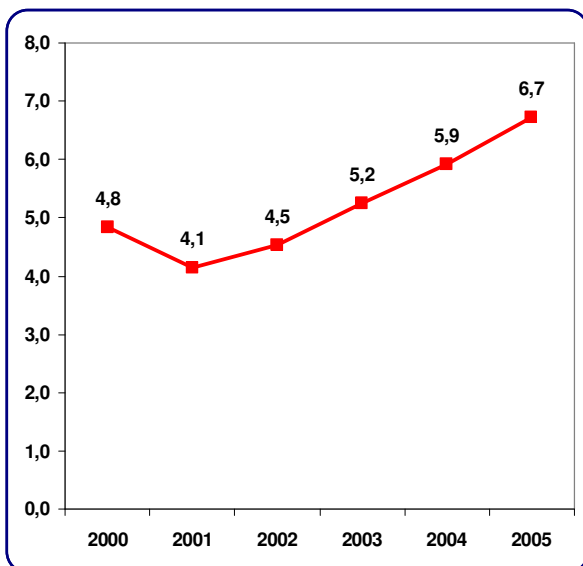
Regionene på Sørlandet hadde relativt høy lønnsomhet tidligere, men er i 2005 middels, eller under middels når det gjelder lønnsomhet.

Regionene i nord har generelt langt dårligere lønnsomhet enn i sør.

Vi ser at Ryfylke var i kategorien nest beste regioner i siste femårsperiode, men i beste kategori i 2005. Hele Rogaland er kjennetegnet av god lønnsomhet.

Figur 31: Næringslivsindeksen 2005, for regionene i Hordaland og Rogaland. Tallene til venstre angir rangeringen blant de 83 regionene i Norge.

Figur 32: Næringslivsindeksen i Ryfylke i perioden 2000-2005

➤ Næringslivsindeksen

Næringslivsindeksen er et samlet mål for hvor vellykket næringsutviklingen har vært i et område.

Næringslivet er vurdert i forhold til fire faktorer: Vekst i omsetning, nyetableringer, lønnsomhet og størrelse i forhold til folketall (næringstetthet).

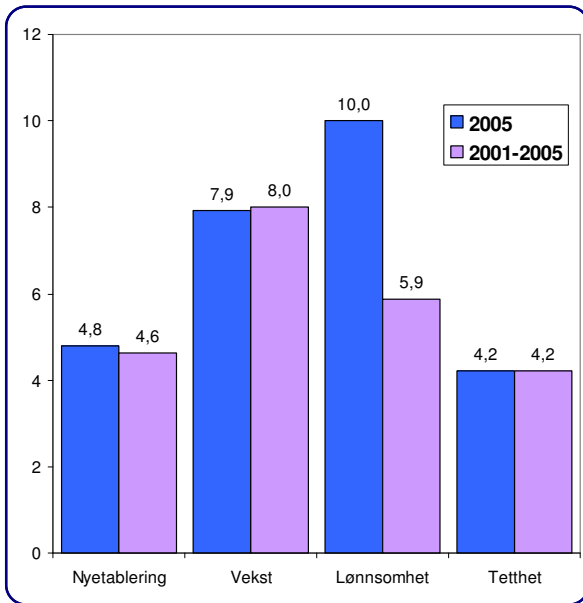
Indeksen er konstruert slik at den regionen som har lavest verdi på en av indikatorene får indeks 0, regionen i midten får 5 og den regionen som har høyest verdi får verdi 10. Deretter er regionen rangert i forhold til gjennomsnittlig verdi for de fire indikatorene. En poengsum på 5 innebærer et gjennomsnitt.

Figuren til venstre viser hvordan regionene i Hordaland og Rogaland skårer på næringslivsindeksen i 2005. Ryfylke ble i 2005 rangert som nr 5 av 83 regioner i landet. Stavangerregionen ble rangert som nr 1, og Oslo som nr 2 i 2005. Målt etter gjennomsnitt siste fem år er Ryfylke nr 33.

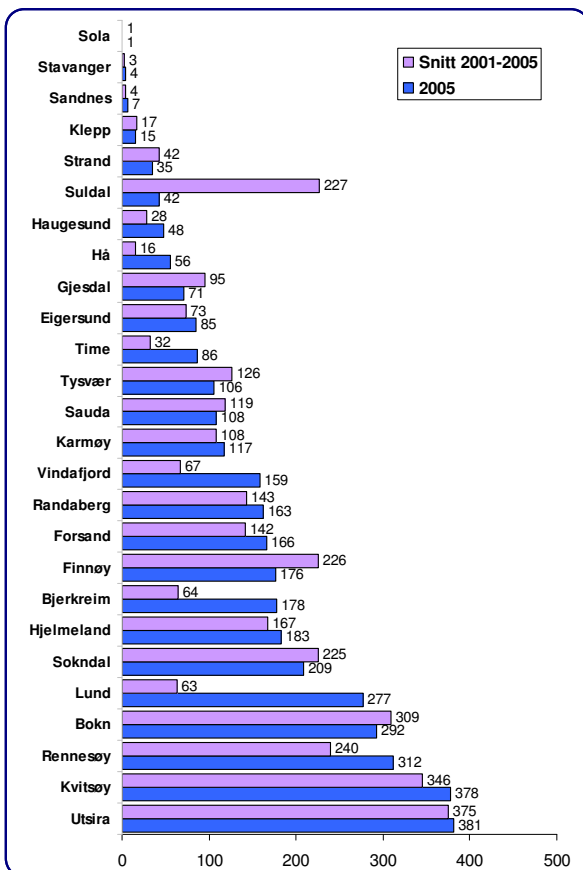
✓ Næringslivsindeksen for Ryfylke

Vi ser av figur 32 at næringslivsindeksen for Ryfylke har blitt stadig bedre i de siste årene. I 2001 lå regionen langt under gjennomsnittet, men har etter dette hadde en markant forbedring hvert eneste år.

Ryfylke har ikke hatt drahjelp av verken gunstig næringsstruktur eller spesielt stor eller rasktvoksende befolkning. Dette gjør fremgangen på næringslivsindeksen desto mer imponerende.

Figur 33: Delindekser som inngår i næringslivsindeksen for Ryfylke.

Figur 34: Kommunens rangering på næringslivsindeksen blant de 431 kommunene i landet for 2005 og gjennomsnitt 2001-2005.

✓ Delindekser i Ryfylke

Figuren viser de ulike delindeksene som utgjør næringslivsindeksen 2005 og gjennomsnittet for perioden 2001-2005. En score på 5 er middels blant regionene i Norge.

Ryfylke skårer best når det gjelder lønnsomhet. Som beste region i landet blir indeksverdien 10 for andel lønnsomme foretak. I siste femårsperiode har lønnsomheten bare ligget litt over gjennomsnittet.

Det er også god vekst blant bedriftene i Ryfylke. Indeksverdien for vekst i 2005 er imidlertid litt under verdien siste fem år.

Når det gjelder nyetableringer ligger indeksverdien litt under gjennomsnittet. Her har imidlertid Ryfylke et lite handikapp som følge av næringsstrukturen.

Næringstetthet er en indikator som forandrer seg svært langsomt. I Ryfylke er næringstettheten litt under gjennomsnittet.

✓ Næringslivsindeks kommuner

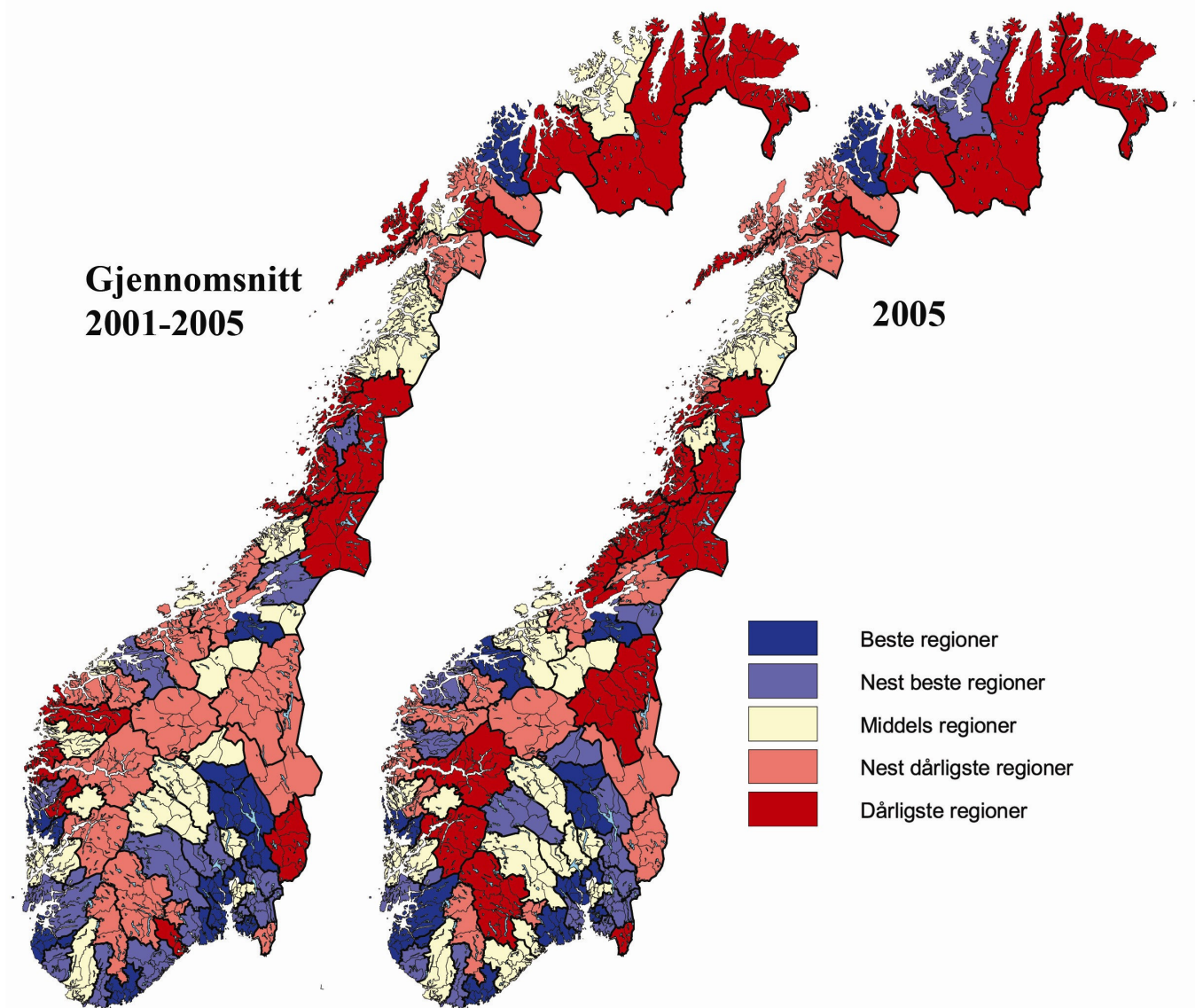
Figur 34 viser hvordan kommunene i Rogaland skårer på næringslivsindeksen.

Sola er beste kommune i landet, mens også Stavanger og Sandnes er svært sterke næringslivskommuner.

Strand og Suldal gjorde det svært bra i 2005. Strand har gjort det bra i de siste fem årene, mens Suldal har vært omtrent som gjennomsnittet. Strand har også hatt drahjelp av en voksende befolkning. Etersom Strand er største kommune, drar de gode resultatene i Strand opp gjennomsnittet for hele regionen.

Forsand, Finnøy og Hjelmeland er rangert mellom 166 og 183, dvs over gjennomsnittet blant norske kommuner.

✓ **Kart næringslivsindeksen - regionene i Norge**

Kartene viser variasjoner i næringslivsindeksen i de 83 regionene i Norge. Kartet til venstre viser gjennomsnittstall for de siste fem årene – 2001 til og med 2005. Kartet til høyre viser næringslivsindeksen i 2005.

Regionene på Østlandet rundt Oslofjorden har tradisjonelt gjort det svært bra på næringslivsindeksen, men dominerer litt mindre i 2005.

Regionene i Rogaland gjør det også svært bra, både i 2005 og for hele perioden.

Vi kan se at Ryfylke er i kategorien nest beste regioner når det gjelder

næringslivsindeksen 2001-2005, men i beste kategori i 2005.